Digitized by Google

J. D.

FUit procul dubio Medicina, cum naſceretur primùm, paucisſimarum herbarum ſcientia, præcipuè illarum, quæ in alimenta hominum cedebant. Ut enim ſanitatem, quantum poſſibile, integram ſervarent mortales, ante omnia diſcernere ſalubria didicerunt ab inſalubribus. Cumque deprehenderent oleribus etiam fructibusque vim ineſſe Medicamentoſam, ac inter ea quædam laxare alvum, alia eandem obſtruere, nonnulla refrigerare atquè ſic porro, hinc cœperunt paulatim cogitare de regimine diætæ in morbis, ac poſtmodum etiam de reliquorum vegetabilium uſu. Nec enim difficile fuit à minori ad majus argumentari: quando viderunt ab iis, quæ temperatisſima eligebant pro cibo, corpus manifeſtè alterari, rectè judicarunt idem hoc magis poſſe cætera excellentiore odore ac ſapore prædita. Urgente igitur necesſitate tentare quævis obvia non dubitarunt; atquè ſic paulatim copiam remediorum peperit multitudo ægrotantium medentiumquè. Nam & Græci, & Arabes, Barbari omnis generis idem experti ſunt fatum; unde nec mirum eſt, tot exoticis hodie conſtare materiam Medicam, tot generoſis & ignobilibus, tot laudabilibus & illaudabilibus, poſtquam literati & illiterati à mundo condito ad hanc usquè horam congerunt, quicquid placuerit. O nos felices, quibus officinæ patent inſtructisſimæ, ſcilicet auro gemmisquè, margaritis aliisque pretioſis refertæ, ſtercoribus etiam variisque quisquiliis onuſtæ, ut pro lubitu quisque ſibi eligere medicamentum valeat. Hæreo, an non Medicis major igno-

minia quam honor, Pharmacopœis damnum [illegible] ægrotantibus nauſea potius quam deſiderium atque fiducia [illegible] naſcatur, quod quævis promiſcuè ſine omni judicio coacervata [illegible] ſanctè cuſtodiantur in Apothecis.

Horrent non pauci, ac horrerent omnes, credo, quæ præparantur ac diſtribuuntur in Officinis, ſi reſcirent, quibus contaminentur lances, mortarium & reliqua utenſilia. Novi fœminas, quæ morbum ac dolorem quemcunque pati, quæ mori malint, quàm vel unicum granum guttulamve unicam è pharmacopolio aſſumere, quod aliquando audiverint, es kâme allerley von armen Sündern in die Apothecke. Quid quæſo fieret, ſi & patibuli cranium cum uſnea, ſi mumias ſolo aſpectu abominandas, ſi ſtercora & lotium, priapos cum teſticulis atque ſimilia eadem præparari ac diſpenſari ad curam ægrorum intelligerent. Hanc unicè ob cauſam memini Medicum in cura ſcorbuti alioqui feliciſſimum & per plures annos celeberrimum planè derelictum exoſumque fuiſſe omnibus, quod cognoſcerent eum lumbricos terreſtres quotidianò in uſu habere. Aſt viperas etiam bufonesque, ſcorpiones atque araneas quis non faſtidiat, ac nihilominus à Medicis magni nominis laudantur, medicamentis annumerata ſecretioribus.

Sed Pharmacopœorum quoque intereſt pluſimum certis limitibus coërceri multitudinem Officinalium non tolerandam. Bone Deus, quantum apparatum poſtulant ſimplicia, cruda & præparata, quantum compoſita. Utque major ſit numerus vaſorum ligneorum, vitreorum, ſtanneorum, multiplicantur entia præter neceſſitatem. Quid enim obſtat, idem etiam remedium ſub varia forma repeti; en tibi radicem ari ſiccatam, en pulverem radicis ari præparatæ, en feculam rad. ari. Si Cornu Cervi deſideras, in promptu eſt integrum & raſpatum, philoſophice non minus quam vulgari modo præparatum, vel ſaltem uſtum: ecce magiſterium C C. ut taceam gelatinam, eſſentiam, ſpiritum, ſal vol. liquorem C C. ſuccinatum &c. Uſitata hæc tamen ſunt, atque ideò jacturam hinc nullam facit Pharmacopœus. Quid ſi verò longa [illegible] recenſeam integras Claſſes Medicamentorum ſub titulo Specierum, Confectionum, Rotularum, Trochiſcorum, ſuccorum inſpiſſatorum,

Extra-

Extra[illegible]orum, [illegible]ilularum, è quibus vix unum vel alterum [illegible]bitur à Medicis politioribus. Deſtilla[illegible]æ ſunt ultra bis cent[illegible] aquæ quotannis, ſufficerent decem. Nec plures in uſu Syrupi ſunt, neque Conſervæ plures neceſſariæ; ſi autem omnes parare oporteat, verendum ne ſaccharum conſumatur univerſum, quicquid naves ex inſulis Fortunatis apportant. Sed ponamus, ex iis, quæ in Catalogo tria millia circiter numerantur, ſupervacaneas eſſe duas tertias, annon feriatur maxima pars impenſarum? hoc ergò damnum ut aliunde reſarciatur, neceſſe omnino eſt; pretia uſualium plus juſto augeri, majore cum detrimento ægrorum quam fructu Pharmacopolæ: utpote qui domum integram, ſi modò ſat capax fuerit, implere atque occupare inutili copia, pluresque famulos [illegible]que nutrire conſtanter debet, ne deſint, qui fruſtra colligant, p[illegible]rent, aſſervent atque cuſtodiant, alio tempore iterum ejicienda.

Ecquid Medici ad hæc? redundat profectò culpa non levis in illos, quippe quorum inſpectioni ac regimini cum Pharmacopæi merito ſubjecti ſint tanquam miniſtri; nemo eſt, qui non exiſtimet, Medicis placere, quæ non ex Officinis relegantur. Pondere[illegible] jam, uti par eſt, Officinalium conditionem, & judicemus, annon pleraque in dedecus & opprobrium Medicorum coacervata videri queant. Si quis dixerit fortaſſe per negligentiam tolerari quæ ferenda non ſunt, aut per imperitiam non diſcerni poſſe muſcerdam à pipere, quid reſpondebimus? Enimvero non his demum diebus talia nobis in mentem veniunt. Legat, qui velit, ſaltem Joh. Bapt. van Helmont Pharmacopolium ac Diſpenſatorium modernorum, item Danielis Ludovici Pharmaciam moderno ſeculo applicandam, alios lubens prætereo. Neque tamen me prorſus inanem [illegible]ſſe laborem puto, ſi quæ nondum ſatis dicta ſunt, repetam, clariusque demonſtrem, ſalva conſcientia, ſalva exiſtimatione noſtra Officinas in eo ſtatu, qui de præſenti eſt, relinqui nullatenus poſſe.

Luculentius id apparebit poſtea, ubi oſtendero, quamplurima in iis haberi prorſus aliena, ſordida, ignobiliora, ſpuria, ſuperſtitioſa, ridiculè præparata, incongruè mixta. De ſingulis agendum erit ſeorſim, quo magis diſtinctè cuncta intelligi queant. Sit ergo

CAP. I.

De *Alienis, ad Officinam Medicam haut pertinentibus.*

§. 1.

QUanquam Catalogus Officinarum in rubro nil niſi [illegible] dicamenta promittat, in nigro tamen occurrunt [illegible] pauca, quæ nomen illud nequaquam merentur. Ne-ego mentionem horum facerem, niſi metuendum mihi [illegible] ne non attendiſſe videar, hinc inde medicamentis, quorum cenſuram in me ſuſcepi, temerè interjecta. Suppono [illegible] rum tanquam firmum Pharmacopæi Officium in eo conſiſtere, ut pro ægrotantibus medicamenta præparet à Medi[illegible] præſcripta. Quicquid ergo ad curam hominum à Medicis non adhibetur, ad officinam nullatenus pertinet.

§. 2.

Jam vero ſubſumo, 1. quæ *brutis deſtinata* ſunt: *Aloë caballina, Sulphur caballinum, Unguentum ad ungulas equorum,* atque aliud *contra ſcabiem equorum, pulvis pro pecore, pulvis pro porcis.* Annon infra dignitatem eſt Pharmacopœi præparare, aſſervare, divendere, quæ meliore jure Officinam fabri aut ſtabulum hippocomi, vel ovile aut bubulci ſubulcive peram ornarent. Et quemadmodum artem Veterinariam exercere Medicum haud decet: ita nec riſum ludibriumque iſtorum hominum effugere poteſt, qui auſit ſe talibus immiſcere vel qualecunque lucellum inde ſperare, ad quorum medelam innumera ubivis obvia expertus eſt quivis idiota.

§. 3.

Quid dicam 2. de *venenis*, uti ſunt *Arſenicum album, flavum, rubrum, Auripigmentum, Cobaltum.* Utim[illegible] iis ad necandos glires ac mures muſcasque, ſed à Medico [illegible] & conſcienti[illegible] vix ac ne vix quidem [illegible] mentis. [illegible] Chirurgum caſtr[illegible], [illegible]

[illegible]

granis loco vomitorii utebatur in cura febrium, modo felici, modo infelici cum ſucceſſu, quod ipſe mihi faſſus eſt ingenue. Ponamus autem ſtomachum pituita plenum à tali veneno minus non nunquam lædi, anne igitur ſecurè datur? Anne licebit illud propinare omnibus promiſcuè, delicatioribus ac tenerioribus? Siquè aliquando male ceſſerit, quomodo declinabimus à nobis temeritatis notam? Conferatur D. Georg. Ern. Stahl, Prof. Hal. Obſervat. Chym. Phyſ. Med. Curioſarum Menſis quintus.

§. 4.

Ecquid 3. *Pigmenta*, ſibi volunt? *Bolus vulgaris, Creta, Ochra, Rubrica, Ærugo nativa, factitia & cryſtalliſata, Ceruſſa citrina Miniumque, Cinnabaris factitia, Plumbago, Cadmia ferrei coloris, Argentum foliatum, ſcriptorium & Muſicum, Aurum foliatum finum & bicolor*, itemque *ſcriptorium*. His adde, quæ regnum vegetabile ſubminiſtrat, *Lignum Braſilianum rubrum, purpureum luteumque, cæruleum Indicum, Lacmus, Laccam Florentinam & in rotulis, Orleanam, ſuccum cerviſpinæ*, & quæ ſub titulo *Tornaſolis* linteola ſucco heliotropii tricocci aut mori ceraſorumve tincta. Quamvis enim nonnulla horum à quibusdam in uſum Medicum aliquando vocentur; inſignis tamen vel adeo ſingularis haud exiſtit, quin alia ex Officinalibus in eorum locum ſurrogari queant citra periculum damnumve. Neque ſequitur ad quasdam Compoſitiones illa præciſe ſimplicia recipi debere, itaque hoc nomine in Officinis ſervanda eſſe. Quo enim jure Bismuthum, Magnes, Mercurius ſublimatus, ſtannum Anglicum, Zinckum, Scorpiones, Tartarus, Radix Cynogloſſæ, fructus Cacao, cum vaginiliis & frumento Indico è Catalogo ſimplicium omittuntur, cum tamen ad Magiſterium Bismuthi, Emplaſtrum ſtipticum Crollii, Mercurium dulcem, antihecticum Poterii, flores Zinci, Oleum Scorpionum, Sal fixum, ſpiritum tincturamque Tartari, Pilulas de Cynogloſſa, ſuccoladamque recipienda ſint: eodem jure omittitur Minium, ærugo, Creta &c. quanquam Emplaſtrum de Minio, Unguentum Ægyptiacum atque alia ingrediantur.

§. 5.

§ 5.

Si quis 4. *Coſmetica* etiam *Crollii* aliorumve [illegible] ret è Pharmacopœa, me facile conſentientem haberet. [illegible] ignoro Medicos omni tempore fuiſſe, qui eorum quoque [illegible] ram in ſe ſuſceperint: Quid? quod Chymici non minores ſibi divitias ex oleo Talci quam ipſo lapide Philoſophorum pollicentur, ſiquidem fucus in aula carior quovis auro æſtimatur. Infra dignitatem nihilominus Medicorum & Pharmacopœorum eſſe videtur, quæ apud omnes myropolas vulgo proſtant, Catalogo Medicamentorum officinalium inſeri. Tales ſunt *panniculi bombycini rubro colore imbuti*, Italis *le Pezette*, ad tingendas genas & labia: *Talcum*, præparatum tamen ad nitorem conciliandum cuti; *Sapo Venetus & odoratus cum ſpongia marina*, Balneatoribus ad ſordes abſtergendas utilior.

§. 6.

Idem 5. de *Odoramentis* in genere judicium eſto; *Pomo ambre, Trochiſcis alipta moſchata, de Gallia moſchata, de benzoë cum moſcho; de roſis cum moſcho, pro fumo cum & ſine moſcho, baculis fumalibus cum moſcho & ſine moſcho, Candelis pro fumo cum moſcho & ſine moſcho, pulveribus pro fumo cum moſcho atque communibus, pro divitibus atque pauperibus* quis utitur in curis ægrotantium? Num quis ex Officina petit *pulverem Cyprium?* quem barbitonſores & qui capillo criſpando & ad ornatum componendo unice operam dant, gratis fere diſpergunt exiguoque pretio venditant. Non dicam ſeplaſiarios occurrere, qui ſuaveolentia ex profeſſo parant ac miſcent egregia, unde ſingulares novique prorſus emergunt odores, cum quibus comparari veteres tritæque compoſitiones nullatenus poſſunt. Itaque nec *balſama*, prout in Officinis habentur, in magno ſunt valore, ſi antapoplecticum excipias ac forte rutaceum, in caſu neceſſitatis quandoque deſideratum.

§. 7.

Quem vero in finem 6. *Saccharata* in tanta [illegible] tur copia, non video. Nominantur octo ipſius *ſacchari* ſpecies, *Canarienſe, candum album & rubrum, farinaceum, Melitenſe* [illegible]

vidi.

nidium, rubeum, Thomaum; cur non additur ambratum? revera elegans. Sed fortaſſis unum inſtar omnium eſſe poterit. Hem! *Confectorum* ſeriem, *Rad. Acori, Amygdalarum dulcium, Aniſi, corticum Aurantiorum, atque Citri* &c. aut ſi *candiſata* mavis, ecce *radicem eandem Acori, fructus Amygdalarum dulc. Cortices aurantiorum ac citri* &c. Si vero ſucculenta magis palato arrident, *en Radicem Acori conditam, cort. Aurant. Citrique* atque ſimilia plura. Nec deſunt *Rotulæ aromaticæ cum moſcho, roſatæ cum & ſine moſcho, è berberum ſucco, diambra, dianthos* atque ſic porro: item *Morſuli è berberum ſucco, è citro, è Cydoniis cum ſpeciebus & fructibus, Imperatoris cum fructibus. En panem Cæſareum, Martiumque ſimplicem atque compoſitum cum ſpeciebus.* Eſt & *Succolada* in promptu. Dolendum ſaltem pleroſque homines nauſeare delitias pharmacopœorum, juxta proverbium ab Helmontio allegatum: tolle iſtud, nam Apothecæ odorem habet; alioqui mundus non difficulter careret cupedinariis circa bellaria illa & ſaccharatas confecturas occupatis; careret quoque cauponibus aquariis, Thee, Coffee ac Succoladæ potum otioſæ plebi miniſtrantibus.

§. 8.

Crediderim autem in gratiam puerorum dulcia illa præparari; quid igitur Viris loco ſaccharatorum exhibebimus? procul dubio, quæ 7. commemoranda veniunt, *ſale acetoque condita*, majori appetitui excitando idonea. Hujus generis ſunt *Cappares in aceto vel cum ſale, Citri flores in aceto, Limones cum ſale, Olivæ cum ſale.* Cur non adjiciunt Cucumeres acidos cum halece, aut Braſſicam muriaticam cum botulo probe ſalito ac piperato? Extra jocum. In oppidulo, ubi Pharmacopœi labores red:tusque parciores ſunt, nil vetat eum Chartas luſorias etiam, tabacumque cum fiſtulis ad fumigandum factis venundare, præſertim deficientibus tabernariis: aſt in Urbe nobili, mercatoria, imperiali, regia, tale quid fieri non cernimus. Saltim Catalogo Medicamentorum inſeri nequeunt.

§. 9.

Verum occurrunt adhuc plura 8. quæ *ad uſus domeſticos mechanicosque* magis quam formulas remediorum quadrant. *Cera Hiſpanica, rubra & viridis ad* ſigillandum apta eſt: *arborea* hortulanis utilior: *Pix navalis* victoribus & naupegis, *Colophonia* fidicinibus, *Ichthyocolla* vino clarificando œnopolis, arculariis ad glutinandum commoda. *Tripolis, Smiris, Pumex, & Alumen ſciſſile* ad polienda metalla, vitra gemmasque optima artificibus perquam neceſſaria: ſicuti *Gypſum* & *Calx viva* cæmentariis fabrisque murariis. At quorſum referam *ſulphur citrinum* atque *vivum, mineram antimonii atque mercurii?* Quamdiu enim ſuppetunt flores ſulphuris, non adeo pretioſi, poſſumus carere ſulphure citrino ac vivo. Nec mineris antimonii mercuriive utimur in medicamentis, ſed præparatis ex antimonio, & cinnabari nativa.

§. 10.

Ut itaque in ſummam hactenus recenſita contrahamus, concludimus ita: Quæcunque ad curam hominum ægrotantium non adhibentur, ea tanquam aliena è Catalogo Medicamentorum officinalium ejicienda ſunt: Atqui brutis deſtinata remedia, Venena, Pigmenta, Cosmetica, Odoramenta, Saccharata, ſale acetoque condita, & quæ in uſus alios domeſticos mechanicosve aſſervantur, non adhibentur ad curam hominum ægrotantium. Ergo tanquam aliena è Catalogo Medicamentorum Officinalium ejicienda ſunt.

CAP. II.

De
Sordidis ac nauſeoſis, quæ nomen Medicamentorum non merentur.

§. 1.

SI afflicto afflictio addenda non eſt, peſſime agunt omnino, qui ut opem ferant ægris, indiſcriminatim quicquid in manus venerit, ſordida ac nauſeoſa maximè propinant. Et quemadmo-

admodum hac ratione miſeri ab uſu Medicamentorum deterrentur, nec facile ullum levamen ſentiunt ab his quæ abhorret natura: ita profecto Artem optimam ac ſe ipſum proſtituit, & contemptui ac ludibrio vulgi exponit, qui non veretur in tanta egregiorum remediorum abundantia exhibere turpia quævis, fœtore cadaveroſo atque ſtercoreo moleſta, ſapore ſumme nauſeoſo ingrata, tota ſubſtantia homini, etiam minus delicato, ac vel ſolo nomine, abominanda.

§. 2.

Ponamus enim iis qualemcunque medendi vim ineſſe, ergone porrigenda ſunt ægrotantibus? non putarim. Medicum certe inſignis arguit ſimplicitatis, ſi forte mutare nolit, quæ Veteribus in defectu meliorum uſitata fuerunt. Sed minus prudens doctusve judicabitur, ſi loco hujusmodi nauſeoſorum ſubſtituere alia longe gratiora neſciat. Quaſi vero ſpecifica virtus adverſus morbum quendam uni tantum rei à Creatore benigniſſimo conceſſa ſit, qui potius hominis gratia condidit omnia, ut in caſu neceſſitatis quoque reperiret undique terrarum, quibus ſuccurreret ſuæ miſeriæ. Videlicet ægritudo nulla eſt, ad cujus medelam non innumera dentur remedia; noſtra proinde culpa i. e. ignavia noſtra relinquuntur quamplurima, optima etiam inexperta: ſed excuſationem fortasſis prætendere poſſumus, quandocunque nullus medicamentorum defectus adeſt; ſi vero in quodam morbi genere non niſi ejusmodi ſordida proſtent, graviter peccat qui definit alia tentare aut ſaltem quærere apud Autores, usque dum repertum fuerit dignum aliquod gratumque medicamentum.

§. 3.

Inter ea quæ abhorremus natura, extra dubium 1. *Mumia* eſt cum omnibus è corpore humano deſumtis, quorum nihilominus ingens numerus in officinis habetur. Eſt locus in Ægypto aliquot leucis à ruderibus Memphis diſtans, unde funera illa medicata, juxta relationem ocularis teſtis Breunin-

gii, Itinerar. Orient. pag. 158. & Petri de Valle pag. 103. [illegible] arena & apportari ad nos ſolent. Quo morbi genere [illegible] erint, peſte an veneno, incertum eſt; nec refert quo pacto ſer- vata fuerint, Aloë Myrrhaque, an reſina cedria, vel aſphalto. Inter rariora tamen officinarum cuſtodiuntur ſanctè: ac mi- ſcentur non modo in ſubſtantia cum aliis pro pulvere contra ca- ſum, & Athanaſia magna & emplaſtro Apoſtolico, de Betonica Crolliique ſtiptico; ſed & paratur exinde quædam Eſſentia Mu- miæ veræ, vel extractum, quod inter alia etiam Laudanum opiatum Quercetani Majus ingreditur. Cui bono? lege Renodæi Diſpenſatorium.

§. 4.

Verum qui Mumiam non odit, amet *pinguedinem huma- nam cum medulla oſſium, ſecundinam primiparæ* atque hinc pa- ratum *Spiritum:* vel etiam *Spiritum & Aquam cerebri humani, Spiritum & Sal vol. ſanguinis, urinæ, cranii humani, ol. cranii hum. gelatinam cran. hum.* & in forma pulveris *cranium patibu- li, preparatum & uſtum, magiſterium cranii humani, oſſa micro- coſmi preparata & uſta.* Nec *cingulum è corio humano* displi- ceat: per me licet. Anthropophagia Scytharum, America- norum & reliquarum crudeliſſimarum gentium damnatur ab omnibus; quis credat moratiores adeo immanes, ut è manu carnificis (non dicam Anatomici) turpilucricupidi repetant furum latronumque viſcera, cadavera. Certè canis canem vix unquam deguſtat mortuum, &, quod magis miratus ſum, cor etiam coctum non attingit: Quid vero nos impellit, ut ferociores ipſis videamur beſtiis? Annon alia in promptu ſunt, quæ vicem jam enarratorum ſupplere valeant? Annon balſamica, ſanguinem congrumatum reſolventia, juvantia partum, cephalica & antepileptica, cornua & oſſa ſufficienter, imo abundanter collecta extant in Pharmacopoliis? Quid o- pus eſt dilaniari hominem, aſſari & concoqui?

§. 5.

Atqui alia quoque animalia æ commemoranda hic [illegible]

ci ſunt, inſecta præcipue, *Viperæ ac Serpentes, Lumbrici, Bufones, Scinci marini, Scorpiones, Millepedes, Cochenilia, Apes, araneæ cum telis:* quæ partim integra, partim aliis immixta variisque modis præparata in uſum trahuntur. *Spina viperarum earumque Magiſterium, Sal vol. trochiſci de vipera, exuviæ ſerpentum, oleum, Eſſentia, Spiritus & Sal vol. lumbricorum terreſtrium*, & pulvis eorum in *pulvere ad lac augendum D. Michaelis; oleum ſcorpionum ſimplex & compoſitum &c.* Quæ vero temeritas eſt, medicamentis annumerare, ac non tantum exterius applicare corpori, ſed interno etiam uſu commendare ægroque propinare, quorum contactum omnes fugimus, dum vivunt, tanquam venenata vel nobis etiam exoſa; ſiquidem nec poſt mortem areſacta oculis, naribus, linguæ arridere poſſunt.

§. 6.

Ejusdem dignitatis ſunt 3. brutorum viſcera & partes plerumque putridæ ac verminoſæ: *Pellicula ventriculi gallinarum, Lupi epar, ventriculus & inteſtina, Vulpis pulmones & lingua, Vituli pulmones;* & quæ parantur ex his, *aqua pulm. vituli cum ſucc. Mynſ. loboch de pulmone vulpis* &c: Si ventriculus ventriculum ſanat: ſi quid jecur comeſtum in morbis epatis, ſi quid pulmones valent in affectibus pectoris, ſatius erit præparare illos in Culina quam Officina. Sed pudet me fateri publicè, quod tam multi reperiantur inter Medicos, eruditos etiam, qui neſcio quas vires ſpecificas in ejusmodi quisquiliis latitare putant, cum tamen omnis illarum Virtus omnino manifeſta ſit. In membranoſis partibus, ventriculis vel inteſtinis hærere magnam partem ſubſtantiæ glutinoſæ, quæ acriores humores inviſcare valeat, neminem fugit. Prodeſſe Phthiſicis atque tuſſientibus mucilaginoſa & gummoſa vel gelatinoſa quis dubitat? ita enim ſemina Goſſypii, Altheæ, Cydoniorum, gummi Arab. & Tragacantha in pulvere Haly contra Phthiſin, item decoctum & gelatina eboris vel CC. ad temperandam humorum acrimoniam utiliſſimè adhibentur tota die. In Ictero & Je-

 coris

coris affectibus amara laudantur ab omnibus. Fo[illegible] bilis, quæ in ductibus epatis ſupereſt, fortaſſis abſinthium in quo aſſervatur aut Myrrha ex conſilio Zvvelferi admixta inter præparandum id præſtat, ſi modo quid epar lupi valet. Ita ſolcanibus corviſque invidendam eripere prædam, & à lanionibus, venatoribus ac Carnificibus redimere indigno pretio, quod alioqui penitus inutile foret.

§. 7.

Quid impedit quo minus 4. huc referamus *Hirci Cervique* vel *Aſini ſanguinem?* quorſum *Coagulum Leporis, hædique fel lucii piſcis, perdicis, tauri,* & rariorem *Calculum fellis bovis?* Ecquid opus eſt *pinguedine canis & equorum juba* in tanta meliorum minusque nauſeoſorum multitudine? quaſi vero ad grumos ſanguinis reſolvendos, ad ſudorem movendum, ad ſedandos maniacorum furores, vel inſultus epilepticos atque ſic porro, innumera non proſtent medicamenta, & quidem egregia, prorſus inculpata. Siccine meremur gratioſorum Medicorum honores ac dignitatem? quando miſeros putido ſolamur auxilio. Et quanquam ab hujusmodi remediis interdum aliquod in ægros commodum redundet, nondum tamen ſequitur, ideo illa porrigenda eſſe; quod enim Medicaſtro licet, non ſtatim ingenuum decet Medicum, cujus Officium eſt non modo ægrotantes curare, ſed quantum poſſibile cito, tuto ac etiam jucunde curare, ſi quidem prudentis nomen tueri cupit.

§. 8.

Annon 5. cum regulis honeſti pugnat, *Priapis Teſticulisque* pharmacopolium exornari, qualia citra pudorem nemo aliàs attingit, ac ne quidem nominat. Ut tamen varietas delectet, aſſervatur *Priapus* alius *Cervi*, alius *Ceti*, alius *Tauri*, alius *Vulpis;* quanquam inter alimenta occurrant longe gratiora, ova ſorbilia, cochleæ atque oſtreæ cum gelatinis optime ſapidis, quæ augere ſperma & humores acres temperare ſuo glutine, in priapis unicè quæſito, valeant. Quodſi vero ex Officina tale quid nihilominus præſcribendum eſt, reſarcire jacturam nu-

[illegible]

rito rejectorum priaporum licebit non difficulter, ſi modo radices Satyrionis, tragacantham cum cæteris §. 6. laudatis ſeminibus, radicibus aliisque mucilaginoſis & lacteſcentibus concretis adhibere velimus. Potius miror, quamobrem in Collectione *teſticulorum* tam parci, ſolisque *apri* teſtibus contenti ſint pharmacopœi, cum tamen à multis etiam equi, cervi, leporis atque galli coleos mirum in modum extolli, latere neminem queat. Interim ſub erroneo nomine teſticulorum Caſtoris aſſervatur *Caſtorium*: quod ſane mulierculis, quibus ſvaveolentia diſplicent, negare nolim: ſi modo Medici politiores non adeo delectentur ejusmodi ſordibus. Sit ita, egregie fœtere, necare vermes, expellere omnis generis exanthemata, pollere facultatibus nervinis ac uterinis, quid tum poſtea? Non deſunt alia, etiamſi Caſtoreo carerent Officinæ. Quid de Galbano, Aſa fœtida, & Sagapeno vobis videtur? & quæ parantur ex fuligine, ſuccino atque ſimilibus nihilo ignobiliora: ut Salia vol. taceam cum oleis empyreumaticis, in ſpecie camphoram & petroleum, quæ inſtar omnium eſſe poſſunt.

§ 9.

Jam vero Crabrones irritabo, ad minimum ſcarabæos ſi
6. ſtercora, temere illata, ex Officinis Medicis relegari ac in
perpetuum excludi velim. Quis citra indignationem ferat
ſtercus canis, quod al as calceis è pavimento propellere, aut per
errorem calcaſſe piget. Aſt, inquis, album eligitur, nempe canis
oſſa rodentis. Pudeat! annon jam in promptu ſunt oſſa variis
modis præparata, quibus in cura febrium, etiam vulneratorum,
in Dyſenteria, Colica &c. utimur optimo cum ſucceſſu.
Numquid à CC. uſto aut ſi mavis philoſophice calcinato differunt
oſſea illa excrementa, ſi ſtercoreum fœtorem nolis deſiderare?
Hunc vero extra controverſiam optat, qui aquam vulnerariam
Strehlenſium ex eo per deſtillationem elicit. Quis non
cinnabarim nativam, ſuccinum atque alia plura præferat *ſtercori
pavonum*, quando vertigo aut Epilepſia medelam poſcit. Cur
in Angina recipitur *nidus Hirundinum* probe fœdatus, cum limum

mum terramque omnem inſigniter extinguere in[illegible] nes & refrigerare, lippis & tonſoribus, non dicam Mul[illegible] cis, notiſſimum ſit. Quem in finem paratur *Sal fimi* [illegible]

Oeſypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis?

ait Ovidius. Scilicet ut ovium ſtercus referant, colli[illegible] da eſt ad illorum præparationem *lana ſuccida* è feminis po[illegible] mum, eaque non lota. Adeone tantam in ſtercore ſpem [illegible] fiduciam collocare juvat? Id vero durius dictum poterat [illegible] mutentur exoſa iſta nomina, res ipſa fortaſſe minus odioſa [illegible] Qui ſtercus nominat, etiamſi ambram vel zibethum [illegible] nauſeam movet inevitabilem: aſt œſypum vel album [illegible] quis non toleret facilius? Id procul dubio habuerant in [illegible] qui *aquam omnium florum* appellarunt, ex recenti vaccarum [illegible] core deſtillatam. Nondum tamen ſe ſatis liberarunt ab [illegible] culpa: ſaltim ignorantiæ turpis notam vix ac ne vix quidem [illegible] declinare poteſt, qui plus fidit bovis cerebro quam ingenio [illegible] prio aut arti ſuæ, in eligendis herbis refrigerantibus vel [illegible] entibus.

§. 10.

Apage indoctum ac rude pecus! Stercus & urina illorum ſint fercula digna, qui Arti Medicæ nobiliſſimæ aſpergere iſtam labem non dubitarunt, nunquam iterum eluendam; qui lo[illegible] um tritico miſcuerunt cacodæmonem imitaturi, h. e. quæ[illegible] turpia, obſcœna, ſordida laudatiſſimis adjecerunt medicamentis, cum tamen Altiſſimus è terra produxerit pro immenſa bonitate ſua copiam à viro prudenti nullatenus contemnendorum. Annon juſtam cavillandi anſam Calumniatoribus ſuppeditant, me judice, indigni, quorum nomina in Ordine Medi[illegible] Gratioſiſſimo tolerentur. Itane Artem optimam, [illegible] Divinam, conſpurcare, ludibrioque omnium exponi fas [illegible] Non putarim. Quapropter nec materiæ huic tractandæ [illegible] tius inhærere mihi eſt volupe. Colligo ſic potius: Quæcun[illegible] que nauſeam inevitabilem ægris creant, Medicosque ſimpli[illegible] tatis, imperitiæ vel ſocordiæ arguunt, ea nomen medicamen[illegible]

torum

torum haud merentur. Atqui ſordida illa, Mumia & quæ deſumuntur ex Cadavere humano, inſecta plus minus venenata, brutorum viſcera, partesque aliæ putridæ ac verminoſæ, pudenda potisſimum atque ſtercora, cum omnibus inde paratis, ægris nauſeam creant inevitabilem, Medicosque ſimplicitatis, imperitiæ vel ſocordiæ arguunt. Ergo Sordida illa nomen Medicamentorum haud merentur.

Cap. III.

De *Ignobilioribus & indignis quæ aſſerventur in Pharmacopolio.*

§. 1.

QVanquam nihil tam abjectum ac ignobile ſit, quod non aliquando, poſitis nimirum certis circumſtantiis, egregie prodeſſe valeat; nihilominus ad Prudentiam Medici pertinere arbitror, ut hoc etiam in paſſu electio inſtituatur debita; alioqui fieri poteſt facillime, ut ex contemptu medicamentorum adeo vulgarium vilisſimorumque omnis in medentem & medicinam fiducia pereat, non ſine præſentaneo & inſigni ægrorum damno: Sed ignobiliora occurrunt varii generis, quædam pretio, aliqua virtute, atque alia uſu minus celebria. Ratione pretii ſpernuntur communiter viliora, quibus vel nullum vel exiguum ſtatui pretium poteſt. Ratione Virtutis reſpuimus merito exoleta, corrupta & potisſimum virulenta. Ratione uſus videtur minus conſultum Officinam onerare inuſitatis atque ſuperfluis, ubi non deſunt meliora frequenti conſtantique uſu nobilitata. Verum laboris haud pœnitebit, ſi pauliſper diſcutere velimus, quæ in pharmacopoliis coacervata huc pertinent.

§. 2.

Etenim 1. videmus curioſe aſſervari alias *rejectanea*: *Ungulas equi* ante fabri officinam, *Aſini* è loco cadaveribus deſti-

 nato

nato colligendas: *Cornua piloſque birci, pilos leporis, pennas perdicis, teſtas ovorum*, non dicam *Oſtrearum & Concharum*: putamina *Caſtanearum & nucum juglandium: nucleos Ceraſorum, Dactylorum, Meſpilorum: carillos Berberum Roſæque ſylveſtris: ſemina Citri, Limonum & Aurantiorum*: item viliſſima hæc, ubivis obvia: *Lenticulas paluſtres, Herbam equiſeti, folia Quercus, Tiliæ, Hederæ, Salicis, Fraxini, Pruni ſylv. Mori, Corni, Perſicorum, Ribium, Meſpilorum, Cydoniorum, Vitis, Buxi, folia & ſummitates Lupuli, folia & Cortices betulæ atque juglandis arboris, Glandes quernas, porcorum pabulum, cum ſuis cupulis.* Hæc & ſimilia, ſiquidem lacus, arvum, ſylva vel hortulus pene omnis fert, ut gratis etiam in magna quantitate haberi queant, mallem ad minimum in Catalogo Medicamentorum officinalium omitti, ne male audiant & Pharmacopœus & Medicus; hic namque putatur tam vulgaria æſtimando parum ſapere ultra tritiſſima empyricorum, rhizotomi vel anicularum experimenta: ille videtur omnes congerere quiſquilias, ſaltim ut lucrum exinde majus reportet.

§. 3.

Nec diſſimilis erit 2. de *domeſticis* & culinam quotidie ingredientibus ſententia. Numquis à pharmacopola poſtulat *Lactucam, Endiviam, Sœariolam, Acetoſam vulg. aut hiſpanicam, Petroſelinum, Cerefolium, Feniculum, Anethum, Lepidium, Cochleariam, Naſturtium aquat: & hortenſe*, quippe quæ in acetariis & embammatibus aliisque modis à Coquo præparata omnibus magis arrident. Quem non delectant *radices Paſtinacæ, Piſtacia & Pineæ?* item *Pruna, fructusque roſæ ſylveſtris*, quæ inter alimenta ſolent apponi haud raro: quemadmodum *Avellanæ, Lampertianæ* præſertim, *Nucesque aquaticæ, Ficus hiſpan. & Maſſilienſes, Dactyli, Amygdalæ dulces imprimis Ambroſinæ cum paſſulis* inter bellaria. Quis non pulmenta *ex Amylo vel Oryza Miliove* aut juſcula ex Lentibus, Hordeo & Avena juxta leges cibarias parata lubentius ſumat? quam, ſecundum regulas artis pharmaceuticæ confectas *ptiſanas* aut *decoctum Divi Ambroſii*,

broſii, vel hordei ſimplex atque compoſitum. Si Braſſicæ tam eximiæ facultates ſunt, ut hac medicina teſte Plinio, ſexcentum annis ſervatus ſit Populus Romanus absq; Medicis, cur non relinquimus eandem inter alimenta medicamentoſa? Certe dubium eſt, an officinarum *Loboch ſ. eclegma de caulibus* æque ſalutare ſit. *Cancris fluviatilibus* decenter coctis cedunt & *loboch & butyrum* inde confectum. Qui ſemel gelatinam, quam hodie coquus etiam ex ichthyocolla ſelectiore parare ſolet ſvaveolentem, egregie coloratam ſapidamque deguſtavit, ei nunquam placere poterit *Gelatina CC. vel Eboris, nedum Cranii humani. Butyrum majale* tempore verno nec pauperum negatur menſæ, nemini non gratum quamdiu recens fuerit: poſtmodum vero amittit omnem gratiam etiamſi ſtannea pyxide argenteave ſervetur. Nimirum ægre ferunt pinguia ætatem, atque ideo ſatius eſt ex culina quam officina petere *medullam Vituli, Tauri, Cervi, pinguedinem Agni, Leporis, Apri, Porci, Anſeris, Anatis domeſticæ ac ſylveſtris, Gallinæ, Caponis & Anguillæ*, ſi quis tentare illarum vires velit.

§ 4.

Videamus igitur quæ *ignobiliora* ſunt virtute, ac inter ea 3. commemoranda exoleta, odore ſcil. ſapore ac virtute prædita. Quo ipſo tamen non rejicio ſimpliciter inodora & inſipida: ſed quæ vires ſuas amittunt atque ſic exoleſcunt dum ſiccantur & aſſervantur. e. g. *Radix Armoraciæ vel raphani ruſticani* prout è terra eruitur & quamdiu ſucculenta eſt, ſaporem habet acrem, antiſcorbuticum, ſumme diureticum, *Rad. & herba Ranunculi* etiam veſicas excitat, *Herba Acetoſellæ* cum ſibi ſimilibus acidum ſapit non ingratum, quemadmodum *Cochlearia, Naſturtium &c.* jamjam oleribus annumerata ſe ſapore ſuo commendant, quamdiu virent. Sicca nullius pretii ſunt. Annon igitur ſatius foret, ea ex officinis Medicorum dimitti: Nam & hoc pacto felicius in cura morborum progredi poterit Medicus, ſi præter medicamenta officinalia

C 2 v.g.

Digitized by Google

v.g. in Cura ſcorbuti habeat nihilo ignobiliora, cibis intermiſcen da, quæ citra nauſeam copioſe crebriusq; omnes aſſumunt. Si *Myrobalani* quicquam valent, *Chebulæ* nempe, *Citrinæ*, *Bellyricæ*, *Indæ ac Emblicæ*, tanquam pruna purgantia, quod tamen parum eſt, niſi melle, ſucco pomorum dulcium aut fortioribus etiam excitentur, longe potiora erunt pruna noſtratium cerea & aſinina, utpote de quibus certi ſumus, quod alvum cieant. Hanc nimirum ob cauſam à magiſtratu loci hujus quotannis edicto prohibentur publico, ne quis illa venum exponat, quoniam compertum eſt dyſenteriam haud raro naſci ab immoderato eorum uſu, quem tamen evitare non licet, ſiquidem uno vel altero nummo emuntur plura, quam ſtomachus ferre valet ſanitate illæſa. Quapropter miror ea loco Myrobalanorum in officinas non recipi; etenim hoc pacto definiri juſta doſis, & declinari facillime hypercatharſis poſſet.

§. 5.

Quod ſi vero exoleta illa, utpote viribus orbata, tolerari nequeunt, quid fiet 4. de *Corruptibilibus* ſive iis, quæ brevi temporis ſpatio rancorem, ſitum aliudque vitium non tolerandum contrahunt. Id §. 3. monui pinguibus accidere, quod non modo de *butyro, medulla & axungiis*, ſed & *de ſeminibus oleoſis atque oleis expreſſis* intelligendum eſt; exempli loco ſint *pineæ, amygdalæque* tum quoque allegatæ, quibus nunc addere licebit *oleum commune & ſpermaceti*, ut vulgo dicitur, cum omnibus inde compoſitis, qualia ſunt *Pulvis Haly contra Phthiſim, pulv. contra Calculum Auguſtanorum, unguentum potabile rubrum & viride.* Sed de mixtorum vitiis poſtmodum plura; hic loci contentus ero ſimplicibus. Atque inter hæc ipſa videntur fructus præ cœteris corruptioni obnoxii; *Ficus, Dactyli & Ceratonia* vermiculantur facillime: *Aurantiorum acidorum & dulcium, Citri, Limonum, Granatorum poma* putreſcunt citius. Quamcunque vero diligentiam adhibeas in conſervandis horum ſuccis, per ſulphurationem lagunculaarum, per o-

lei

lei velceræ infuſionem; nihil agis; paucos intra dies à priſtina & naturali gratia multum remittit ſapor: quod itidem accidere ſolet *ſucco berberum, ribiumque*, ac multo magis qui dulciores, aquoſiores ac minus acidi ſunt, *ſucco Betulæ, Roſarum, Semper vivi, Rubi id. Fragorum, Mororum, Pomorum borsdorff: Ceraſorum, Cydoniorum.* Ut de omphacio ſ. immaturo uvarum ſucco nihil dicam. Salva igitur conſcientia hos quoque ſuccos cum fructibus ſuis ex officina ejicere poſſumus, liberum relinquentes Pharmacopœo, ſi à quoquam tale quid præſcribatur, ut habita ratione temporis vel ab hortulanis, vel inſtitoribus exoticorum fructuum, hic Lipſiæ Italis, defectum ſuppleat. Neque id vitio cuiquam verti poteſt, cum nullatenus teneatur facile parabilia & aliunde melius impetranda in promtu habere, alioquin etiam vinum, lac, ſerum lactis, ova, cruſtam panis & alia innumera ſuo inſerere Catalogo deberet.

§. 6.

Cur vero tolerantur 5. *virulenta* & manifeſte nobis infenſa? Haud vereor id pronunciare de *lapide Armeno & Lazuli,* qui veram Cupri mineram in ſe continent, eo copioſiorem, quo plus cœrulei coloris habent. Evertunt autem ac erodunt ſtomachum pro more venereorum; ideoque lavantur multoties, ut acrimoniam & vim exurendi amittant, atque ſic melancholicis ac maniacis propinari queant. Enimvero ponamus in morbo deſperato illorum uſum aliquando innoxium fuiſſe; ponamus etiam inter purgantia Lazuli convenientisſimum eſſe ratione ſubſtantiæ lapidoſæ, quæ acidum in hujusmodi affectibus peccans inſimul deſtruat: ergone vim habet exhilarandi, aut Cordialem, promiſcue omnibus laudandam, quando per accidens quosdam juvat, humores præcipitando & exturbando acres: Occultatur autem Lazuli epithymo, polypodio, ſtœchade, ſpica Indica, ſucco eupatorii apiique *in pilulis Indis Haly:* epithymo, polypodio, aniſo ac endiviæ ſucco in *pilulis de lapide cyaneo Meſue;* epithymo, aniſo, fœniculo, maſtiche fœniculi-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

que ſucco *in pilulis de 5. Myrobalanorum generibus Nicolai Alexandrini : In Electuario Diaſenn. ejusdem Nicolai* idem Lazuli temperatur cum bolo (rectius quam lapide juxta græcum Codicem:) Armena, avellanis, ſaccharo, cinnamomo, ſpica Ind. Sem. ocimi, folio Indo, croco, fl. roſmarini, melle deſpumato & aromatibus omnis generis: atque ita fortaſſis nihil ageret in minore doſi, niſi ſtimulus ex colocynthide, ſcammoneo vel helleboro adjiceretur. Aſt in *confectionem Alkermes* recipi eundem tanquam corroborans, ridiculum eſt, certe abſonum: vide Caſp. Hofmanni Paralipom. Offic. Cap. 76. Quid valeat *Tinctura Lap. Lazuli* & quæ huic affinis *eſt luna cærulea*, nemo non intelligit, cui cupri natura quadantenus perſpecta eſt. Ad virulenta referri ex vegetabili regno poſſunt *radix & ſemina eſulæ, ſemen Ricini cumprimis nigri*, vulgo *granatilli, nux vomica* & *Anacardium*, quod præter omne meritum ſuum ad imitationem Lazuli commendatur tanquam analepticum. In affectibus Capitis Cordisque, imprimis uſitata eſt *Confectio Anacardina & mel anacardinum*; ſed audiamus Joh. Jonſtonum Lib. 2. de Arb. p. 157. Melligo Anacardiorum exulcerat, inflammat, & ſanguinem adurit; eodemque tota India pro cauſtico utitur. Atque ego (verba ſunt Foreſti Lib. IX. obſ. 23. in ſcholiis:) in ea ſententia fui ſemper & hærere conſtitui, nusquam experiri infamia, quum meliorum Copia ſuppetat. Quandoquidem temerarium & inſignis ſtultitiæ argumentum eſt, in ancipiti medicamine periculum facere, cum id nulla cogat neceſſitas.

§. 7.

Porro ignobiliora 6. ſunt plurima vel omnino *inutilia vel inuſitata* etiam. Annus labitur priusquam ex Officina quis appetat *Radices Allii & Porri, Agrimoniæ, Amaræ dulcis, Aquilegiæ, armoraciæ ſylveſtris, artemiſiæ, aſparagi, Chelidonii minoris, Cucumeris aſinini, Cyclaminis, Graminis, Hyoſcyami, Quinquefolii, Plantaginis Maj. & min. Sqammariæ, Verbenæ, Ulmariæ aut Lignum Aſpalati, Buxi, Cypreſſi, Cydoniorum, vel Cortices berberum,*

Lau-

Laureolæ, Frangulæ, Sambuci atque Tiliæ, radicis Fraxini, Mori, Quercus: vel *Herbas amaræ dulcis, Amaranthi, Anonidis, Bardanæ, Biſtortæ, Borraginis, Buglosſi, Lavendulæ, Cannabis, Cardiacæ, Cardui Mariæ, Caryophyllatæ, Cicerbitæ, Convolvuli, Cotulæ, Fabariæ, Cucumeris aſinini, Enulæ, Filicis, ficulæ, flammulæ Jovis, Geranii malvatici, moſchati & Rupertiani, Gallii, Gnaphalii, Lapathi acuti, Lyſimachiæ purp. Lunariæ, Melampyri, Succiſæ, Nummulariæ, Nymphææ, Ophioglosſi, Perſicariæ, Polygoni, Saponariæ, Scropulariæ, Stæchadis citrinæ, Taraxaci, ſedi vermicularis, Umbilici veneris, Vulvariæ, item folia Cupresſi, Ebuli, Veratri albi, Ficus, Mezerei, Myrtillorum, Oleæ, Ricini, Tamariſci; pariter Flores epaticæ albæ, Fumariæ, Jaceæ, Lupuli, Petaſitidis, Saxifragiæ, Siliginis, ſtœchad. citrinæ: Fructus cornorum exſiccatorum, ribium, ſorborum, Halicacabi, baccas & ſemen aſparagi, ſolani ac Ruſci, Ebuli, hederæ arboreæ, Laureolæ & ipſam nucem Indicam; ſemina Cerofolii, Ciceris albi, Cichorei, Cochleariæ, Colocynthidis, Eryſimi, Ervi, Galegæ, Geni[illegible], Hyperici, Hysſopi, Majoranæ, Melisſæ, Mercurialis, Nicotianæ, Paſtinacæ, Perfoliatæ, Polygoni, Portulacæ, Raphani, Roſmarini, Sanguinariæ, Saxifragiæ, Spinachiæ, Thlaſpi Cret. & vulg.* Si ad præparata reſpiciamus, cui bono *cineres Apum, Ciconiæ, Corvi, Noctuæ, Picarum, Reguli, Erinacei, Talpæ, Leporis martii ejusque pilorum, Equi pilorum?* &c. *tot aquæ deſtillatæ, ſalia fixa, Extracta, pilulæ, antidota,* quorum omnium ne decima quidem pars in uſu eſt? ſed de his Cap. 6. & 7. dicendum erit.

§. 8.

Merentur igitur 7. *ſuperflua* quoque lituram, nam & hæc ignobiliora ſunt in reſpectu meliorum, quæ in Officinis proſtant. Numquis utitur *integris mandibulis lucii piſcis, Lapidibus Cancr. & percarum, matre perlorum vel Corallina, fragmentis corallIorum, Alabaſtro, Cryſtallo montana, lap. nephritico, fulminari, judaico, hæmatite, Tutia, Nihili, Opio, Scammonio, Vitriolo albo aliisque* innumeris, quamdiu *cruda* ſunt; annon ſufficeret nominasſe pulveriſata vel præparata? Eccur deteriora ſimul

mul cum electis aſſervantur? v.g. *Tragacantha, Thus, Myrrha communis*, i.e. ſordida & impura; Si *Cardamomum Maj.* ignobilius eſt minore, & *Galanga Major* minore, *Santalum rubrum atque album* flavo, *Mentaſtrum* Mentha, *Papaver nigrum* albo, *Caſſia lignea* h.e. Cinnamomum ſylveſtre Zeylanico; *Nux moſchata mas* rotundiore fæmina, cur non negligimus ea ſervatis optimis? Undecunque afferatur *Thymiama*, plerumque fatuum, ſiquidem juxta Bauhinum Lib. IX. p. 342. cortex arboris eſt ſtyraciſluæ, dignum haud cenſeo, cui locum in Pharmacopœa demus, quamdiu ſtyrax liquida & ſicca tolerabili emitur pretio. Eum vero ſtultiſſimum jure dixeris, qui *Lignum lentiſci*, communiter verminoſum, rarum tamen, eligat præ maſtiche, matris ingloriæ prole pulcherrima. Qui unquam obſervavit in terra Goldbergenſi dulcedinem quaſi lacteam, ei haud placere poterit *bolus alba*, præſertim *bohemica*, nobis uſitata, cui ſapor magis argillaceus ineſt & ingratus.

§. 9.

Hæreo, annon ad ſuperflua pertineant *æquipollentia* illa, quando duo vel tria aut etiam plura pro eadem intentione aſſervantur, quorum tamen facultates nihil inter ſe differunt, aut certe modicum. e.g. *amygdalæ ambroſinæ* non niſi magnitudine diſcrepant *à dulcibus* reliquis minoribus: *Folia Betæ rubræ & albæ* colore tantum. Quid juvat ſeorſim repoſuiſſe radicem *Doronici Romani & Auſtriaci*, *ſemen Lactucæ comm. & Italicæ*, *Crocum Orientalem & Auſtriacum*, *Viſcum quernum*, *tiliaceum & Corylinum*, *piper nigrum*, *album & longum*. Aut enim virtute paria ſunt aut imparia; ſi paria, perinde pharmacopœo erit, quodnam ſub nomine Doronici, Lactucæ, Croci, Viſci, Piperis præſcribat Medicus: ſi vero imparia ſunt, cur non eligimus quod optimum eſt, ſpreto minus efficaci. Ne quid diſſimulem, exiſtimo varietatem iſtam potius ad pompam quam uſum comparari, ut longiori ſerie recenſeri queant. e.g. *flores roſarum albarum, incarnatarum, centifoliarum, rubrarum, ſylveſtrium, Vitriolum album, commune, cypreum, Romanum, Ungari-*

garicum; qvaſi vero non ſufficeret unum vel alterum ex omnibus. Nam & illa ſuperflua mihi videntur, quæ niſi nomine viribus tamen æquipollentia ſunt. Eſtne ſingularis aliqua virtus in *pinguedine Muris alpini, Taxi, Vulpis, Ardeæ, Aſtiæ, Ciconiæ,* quam non inveniamus in axungia quadam domeſtica, quotidie recenti adeoque meliore. Largior fumum accenſarum *Blattarum byzantin. Pilæque marinæ* in paſſione hyſterica prodeſſe, nemo tamen eſt, qui non lubentius pennas, crines, picem ac ſulphur, non dicam ſoleas calceorum attritas & ſimilia prout in manus veniunt, adhibeat, præſertim ubi ſuffocatio urget; tunc enim poſthabitis exoticis optima ſunt proxima i. e. facile parabilia.

§. 10.

Equidem erunt, quos haud pigebit ad ſalvandam varietatem Simplicium, vel etiam Compoſitorum, plures allegare rationes. Videlicet quædam commendabit Autoritas Veterum, alia Curioſitas & diligentia recentiorum. Ecquis determinabit in caſu dubio, e. g. an Crocus Auſtriacus ſit præferendus Orientali &c. quamdiu nemo in univerſum Claſſicam Autoritatem in Medicina poſſidet. Quot Capita tot ſenſus; neque diſſenſus, credo, major eſt in orbe toto, quam Practicorum in una Civitate, ſiquidem is demum præ cæteris experientiſſimi nomen ſe meruiſſe putat, qui nil intentatum relinquit, ac tandem aliqua ſingularia minusque nota eligit, ſancte pro ſecretis cuſtodienda. Dum igitur quisque ſibi ſoli ſapit, nihil emolumenti redundat in artem de induſtria ſuppreſſam. Neſcio an ſperandum, optandum tamen eſt, ut tandem aliquando inſtauraturi collapſam Medicinam conſentirent de certis regulis ac legibus fundamentalibus, in quarum defectu cuilibet quod libet licet. Ego interim ſub finem hujus Capitis argumentor ad hunc modum: Quæcunque minuunt exiſtimationem Medicorum & Pharmacopœorum, falluntque ſpem ægrotantium, ea indigna ſunt, quæ aſſerventur in officinis. Atqui modo recenſita ignobiliora, rejectanea, exoleta, cor-

ruptioni facile obnoxia, virulenta & inutilia minuunt [illegible] mationem Medicorum & Pharmacopœorum, fallunt [illegible] ægrotantium. Ergo indigna ſunt, quæ aſſerventur in o[illegible]cinis.

CAP. IV.

De

Dubiis, Spuriis ac erroneis, quibus tutò fidendum haud eſt.

§. 1.

Conqueruntur de infido experimentorum ſucceſſu non Phyſici modo, ſed magis adhuc Medici, & quidem Practici. Quando certiſſimum aliquod remedium, per plura ſecula decantatum fruſtra præſcribitur ægris: quando effectus plane contrarius ſequitur, e. g. vomitus poſt uſum ſtomachici remedii, diarrhæa poſt ſudoriferum aſſumtum, atque ſic porro. Tum vero refugium quidem haud deeſt, idioſyncraſia ægrotantium, viſcerum atonia, morbi repugnantia, naturæ motus ſymptomaticus criticusve. At ſi Officinam viſitaremus, veram plerumque cauſam in erroneo deprehenderemus medicamento. Non miror autem in tanta ſimplicium copia per imperitiam, negligentiam aut malitiam Rizotomi, Myropolæ omniumque qui circa collectionem, præparationem, conſervationem, diſtributionem Materiæ Medicæ occupantur, peccari tota die, vel decipi etiam ſatis oculatos, hinc quam plurima dari dubia, ſuppoſititia, adulterata & omnino [illegible] ita ut rebus ſic ſtantibus petere medicamentum ex Officina ſumme periculoſum exiſtimem. Sufficiat hac vice ſaltem ea, quæ utplurimum fiunt, annotaſſe: plura ſuppeditare poterit inſpectio & examen paulo curatius.

§. 2.

Prodeant igitur 1, *dubia*, pene dixerim deperdita & obſoleta, quæ in honorem Veterum his etiamnum diebus aſſervantur.

vantur, ſi non in pyxide, certe in titulo. Quæ *radix* eſt *Been albi rubrique*, ut mereantur admiſceri corroborantibus, in ſpeciebus Cordial. Alex. Bened. Cordialibus temperatis Auguſt. de margaritis Calid. & frigid. de Moſcho dulc. de Xyloaloë, de Gemmis calid. & frigid. Lætificantibus Gal. & Rhaſ Liberantibus Auguſt. Pleres archont. Tale quid fruſtra expectabimus à radice Limonii maximi, quæ utplurimum Behen rubrum dicitur, & Lychnidis ſylveſtris radice quæ album repræſentare debet. Ejusdem dignitatis plura occurrunt, ſi Clariſſimi Salmaſii Exercitationes de Homon. Hyl. Iatr. conſulamus. *Coſti* olim geminas ſpecies, aliam rubentem amaramque, aliam albam haud amaram extitiſſe, imo Dioſcoridem tres potius notaſſe, Arabicam albam & odoratam, Indicam nigram, atque Syriacam colore buxeam, neminem fugit; cum nullo tamen ex omnibus his conveniunt, quæ jam habentur ſub nomine Coſti radices atque cortices. Ita & Rha veterum revera diverſa radix eſt ab hodierno *Rhapontico*, *Rhabarbaro* & *Rha monachorum*. *Helleborus niger* alius Theophraſti, alius Dioſcoridis eſt, alius qui verus Hippocratis dicitur. Turpethi nomine appellarunt Græci atque Arabes radicem vel Pityuſæ, vel Alypi, vel Tripolii; à quibus omnibus differt hodie uſitatum Indicum, quale Celeberr. Hermannus in Hort. Acad. Lugd. Bat. p. 177. & ſeqq. accuratius delineavit ſub titulo Convolvuli Indici alati maximi, foliis Ibiſco nonnihil ſimilibus, ſicuti ex adjecta inibi figura patet.

§. 3.

Nempe incerti tamdiu ſumus, quamdiu ſimplicia hodie uſitata non ex aſſe reſpondent veterum deſcriptioni ratione coloris, odoris, ſaporis, figuræ, ſubſtantiæ, virtutis, & ſi quid aliud notatu dignum in iis obſervatum fuerit. Equidem determinare non auſim, an major culpa ſit antiquorum autorum, interdum haud ſufficienter, forſan etiam falſo deſcribentium ſua remedia: an poſterorum ac modernorum quid pro quo arripientium citra inquiſitionem prolixam. Quid ſi veteres

ſuo etiam tempore fuerint decepti? quemadm[illegible] Dioſcoridem circa Cinnamomum, Canclam, M[illegible] aliaque plura valde veroſimile mihi eſt, poſtquam [illegible] tam anxie quæſita ſunt à curioſioribus, ſed fruſtra, [illegible] prout ab Autore deſcribuntur, nullibi apparent. Q[illegible] ra ſaltim nomina reperiantur absque ulla deſcriptione, ſi[illegible] e. g. in unguento de Citriis Nicolai *Entalia & Dentalia* ſeu [illegible] tius Antalia ac Tentali cum *lapide borachio*, anne ſuffi[illegible] in locum recepiſſe Borracem? in illorum vero defectu v[illegible] chulas venereas albas ad mentem Valerii Cordi, vel [illegible] ſtriatos ac leves juxta Schrœderum: vel ex Capite aſelli [illegible] des dentatos ad imitationem Pharmacopœorum Lond[illegible] um, teſte Dale Pharmacologia pag. 656. Exotica n[illegible] eo infeliciora ſunt, quod facilius præ cæteris dub[illegible] ant; dum enim de manu in manum aliquoties [illegible] ſa datur errori frequentisſima. Videlicet è manu [illegible] rum, Indorum, Turcarum Perſarumque, qui primi [illegible] petrant, ſæpisſime ignari tam linguæ peregrinæ quam [illegible] riæ Medicæ; atque ita Colores mercantur cæci. [illegible] nus inter alia forte aromata efferuntur ad nos: qui [illegible] ignotam, ne damnum patiatur, admiſcet eam al[illegible] aliquam ſimilitudinem habet: qui emit ſecurus [illegible] eſt [illegible] ſæpe ſibi gratulatur, ſi rarum quid ſub certo nom[illegible] verit, etiamſi nil minus ſit, quam cujus appellatio[illegible] Decurſu temporis tamen obliteratur error co[illegible] que continuato locum genuini occupat, quanq[illegible] falſum ſit.

§. 4.

Id teſtantur 2. *Suppoſititia*, quæ non tantum ſubſti[illegible] modo allegatis ſemper ambiguis, ſed & aliis rebus, [illegible] novimus; ſaltem ut in defectu legitimorum, ſi defi[illegible] ſuccedere queant. Vulgatiſſimum eſt vice *calami* [illegible] dari radicem Acori; pro *ligno Nephritico* Mexicano [illegible] num: pro *Radice Chinæ* veræ Orientalis candidæ P[illegible]

rub[illegible]

rubentem: pro *Terebinthina* lacrymas abietis laricisve: pro *Rad. Aſphodeli* Martagon. pro *Rad. Hermodactylorum* Colchicum: pro *ſucco Acaciæ* ſuccum pruneolorum agreſtium: pro *Styrace liquida* expreſſam è nucleis: pro herba *Dictamni Cretici* fatuum Pſeudo-dictamnum: ſem. Myagri pro *Seſamo*: Smyrnii pro *Petroſelino Macedonico*: *Lathyri* pro Cicere albo. Quid eſt *lapis Bufonites?* fabulantur non pauci, eum in capite bufonis annoſi naſci; aſt nemo inibi eum reperire unquam potuit. Recipiunt ergo alii Echinometritem, ut recte appellatur à Menzelio in Eph. Germ. Dec. II. An. IX. obſ. 72. alii Conchitem, quod noſtrates communiter faciunt; jam vero conſtat eosdem lapides nil aliud eſſe, quam dentes molares lupi marini, qui alias etiam Oculi ſerpentum vocantur. Confer Imperati Hiſt. Nat. Lib. XXIV. Cap. 23. & Merret Pinac. Rer. Britann. pag. 210.

§. 5.

Majus eſt, ſi ex inſtituto naturalia per artem imitaturi præparent miſceantque doloſe ut veri ſpeciem habeant intrinſece ſpuria. *Aſphaltum* quod vulgo divenditur, mixtura eſt à bitumine Judaico multum aliena. Quomodo *Ebur* ad analogiam *foſſilis* calcinetur, me haud fugit; cumque nuperrime *Unicornu foſſile* hoc pacto paratum mihi exhiberetur, non fuit arduum fraudes detegere, ſiquidem ſerra diviſum oſtendebat ad oculum partem externam tantum fuiſſe mutatam interna omnino ſalva. *Borrax* factitia fortaſſe Aurifabris ad metallorum fuſionem idonea eſſe poteſt, ad medendum par nativæ ſ. genuinæ nunquam erit. Quid ſit *Sal Indus* clariſſime docet Plinius Hiſt. Nat. Lib. XXXI. Cap. 7. nempe foſſilis ex Oromeno monte, hodie vero vel ſaccharum porrigitur, ſi à Pharmacopœo id poſtules, vel Sal quoddam anguloſum, quale à nitri coctione ſuperfuiſſe vidi. Nomen *Boli Armenæ* imponitur Würtembergicæ, Noricæ, Reichenbachenſi, Numburgenſi.

Quæ ſigillo Turcico notatur *Terra* pro *Lemnia* ve[illegible] quæ tamen vix unquam genuina pervenire ad nos ſo[illegible] dem & in patria inſtar rarioris Theſauri ſervatur, & in [illegible] ſtantinopoli extra Regis palatium non niſi ſpuria eſt, p[illegible] experimentum contra venena in canibus inſtitutum a Ta[illegible] nier abunde confirmat.

§. 6.

Nihilo meliora ſunt 3. *adulterata*, quando ſimplicia in [illegible] quidem bona per adjectionem rerum alienarum augent [illegible] pondere, ut majus exinde lucrum captent. Quomodo S[illegible] charumAmylumque addatur *Mannæ Calabrinæ*: *Caſtoreo* [illegible] gvis reneſve caſtoris cum Gummi ammoniaco ſubacti: *Se*[illegible] *Alexandrinæ* Italica vel etiam Coluteæ folia: *Ladano* terra [illegible] copioſa: *Aſæ fœtidæ* ſagapenum: *Opobalſamo* Arabico Tereb[illegible] thina: *Croco* flores Carthami: *Mercurio vivo* plumbum [illegible] numve: *Mercurio ſublimato* Arſenicum atque ſic porro, [illegible] dem à Cordatioribus hinc inde annotatum atque prohibi[illegible] nihilominus huc usque uſitatum deprehendimus tota die. Præ cæteris experiuntur malitioſum hoc augmentum pretioſa, [illegible] labori præmium deſit, in ſpecie *Ambra*, *Moſchus*, *Zibet*[illegible] Qua ratione id fiat, differere pluribus haud conſultum [illegible] Cui lubet, evolvat Jacobi Sylvii Tr. de Adulteriis ſimplicium Medicam. cognoſc. item Liſſeti Benantii declarationem F[illegible] dum apud pharmacop. commiſſ: nec non Joh. Ant Lo[illegible] Dialogum de Impoſturis nonnullorum Pharamacopœorum.

§. 7.

Nec præterire 4. *defraudata* ſeu expilata poſſum; q[illegible] in eo diſtare ab adulteratis videntur, quod non per additio[illegible] ſed ſubtractionem potius depravata & quaſi deflorata ſint. [illegible] *Styrace*, ut communiter in pane vel maſſa venum it, certum [illegible] ejus meliorem partem forti expreſſione fuiſſe ſubductam. [illegible] que hoc genuinus eſt Styrax liquidus: impetrari tamen [illegible] ſime à Myropolis poteſt, quod opportune recipiatur ad [illegible] oleo [illegible]ta; non niſi reſiduum ergo diſtrahitur [illegible]

by Google

mine Styracis, uti clarius apparet, ſi vera & illibata Styracis grana ſpectemus. Similiter artificium leve ſed gravius eſt flagitium è *Caryophyllis* integris extrahere oleum, iterumque fatuos permiſcere cum bonis, ut ſecunda vice quæſtum faciant in iis, alioqui rejiciendis. Nec vana eſt, me judice, ſuſpicio, quam de cortice *Cinnamomi* fovent nonnulli, eum ſi plane inſipidus ac inodorus reperiatur, fortaſſe per macerationem ſuas amiſiſſe vires. Quanquam enim non ignorem, præſtantiſſimo adjici vilius ad fallendos ĕmptores, nec diffitear temporis diuturnitate perire fragrantiam ac ſuavitatem nativam; nihilomnius id opinionem meam admodum firmat, quod avaratia & fraudulentia in aliis pasſibus plurimorum Inſtitorum notisſima ſit. Accedit, quod non ſemel audiverim à fide dignis, ſtatim in Zeylon ſimile quid tentari, ac ne illud quidem Cinnamomum, è quo magna olei portio extracta fuit in totum reſpui, quin potius adjiciatur præſtantiori, ut una cum eo evehatur ad exteros.

§. 8.

Quid vero 5. de iis dicam, quæ penitus *falſa & erronea* in Officinis extant? Sunt profecto Medici Celeberrimi, qui nec *lapidi Bezoar* fidendum exiſtimant; quoniam vix ullus apud nos inveniatur niſi factitius, adulterinus; vide Caſp. Reies Elyſ. Inc. Quæſt. Camp. Quæſt. 67, 24. Talem omnino falſum oſtendere cuilibet poſſum, prout eum ſub nomine Bezoar è Coromandel ante aliquot annos accepi à peregrino Mercatore, qui plures hujus generis diſtrahebat pretio inter Orientales & Occidentales quaſi medio. Sed mirum haud eſt, in pretioſis tantas committi fraudes, cum operæ pretium ſit, cum magna mercede fallere: nam & in vilioribus id fieri aſſolet. Ita vidimus non ita pridem *Lapides cancrorum*, ex argilla uſta confectos, huc allatos venditosque. Detegi autem impoſtura non difficulter poteſt, ſi talia ſimplicia fuerint adhuc integra; quis vero dijudicabit ea, quando pulveriſata, vel cum aliis permixta ſunt. Qui *Margaritas præparatas* emunt,

cave-

caveant ſibi, ne matrem perlarum oſtrearumque [illegible]
mant: neque Cornu Cervi uſtum obſervari facile pote[illegible]
quis lapidibus Cancrorum & Percarum, Coralliis albis, [illegible]
ſtallo, mandibulis Lucii piſcis pulveriſatis & præparatis [illegible]
liberalius addiderit. Has atque ſimiles fallacias cum expr[illegible]
interdicat juramentum Pharmacopœorum, (ſi modo hi jur[illegible]
ſint) non metuerem in Officinis. Poſtquam vero alii Sim-
plicium inſtitores nullo jurejurando coërciti eadem p[illegible]
impune, ipſis etiam Pharmacopœis, venditant, ver[illegible]
hoc quoque pacto fallant & fallantur. Nec enim ſemel [illegible]
tavi deſtillatores ad nos veniſſe duabus ſaltim lagenis [illegible]
ctos, quarum una continebat Spiritum Nitri, Aquam f[illegible]
Aquam Regiam, Spiritumque Nitri Bezoarticum: altera [illegible]
gerebat Spiritum Vitrioli communem, Vitrioli Martis & Vi-
trioli Veneris, Spiritum Sulphuris, Salis, Vitrioli philoſo[illegible]
cum, & quicquid poſtularent Emtores: atque inter hos p[illegible]
mi haud fuere Pharmacopœi.

§. 9.

Dicam plura. Cum ante hos decem annos cura H[illegible]
Medici mihi committeretur, primusque labor à me ho[illegible]
lano injungeretur, ut quæ nimis luxurientur vulgatiora, [illegible]
ret, noluit hic abjicere herbas tam copioſas nulloque nego[illegible]
colligendas; me igitur inſcio ingreditur Officinas, oſt[illegible]
que de ſingulis manipulum. Eligit ergo Pharmacopœu[illegible]
incelebris Tragopogon, Nepetam & Lychnidem viſcoſam [illegible]
tifoliam ſeu Viſcariam. Dictum factum, coacervantur [illegible]
deratæ plantæ, offeruntur recentes adhuc. Poſtquam [illegible]
gnem harum quantitatem exhibuiſſet, venit ad me ſch[illegible]
que, in qua tot corbes Scorzoneræ, plures Calaminthæ, [illegible]
demque Centaurii minoris ſe accepiſſe fatetur Pharm[illegible]
pœus, quorum omnium tamen vix veſtigium antehac a[illegible]
rebat in Horto. Hæc dum ſciſcitor mirabundus, affu[illegible] Hor-
tulanus de ſingulis quæ dederat ſpecimen, atque ſic certio[illegible]
ditus deprehendo Tragopogon pro Scorzonera, Nep[illegible]

Con-

by Googl

Calamentha, Viſcariam pro Centaurio minore fuiſſe in Officinam illata, & jamjam debite ſoluta. Non potui proinde, quin dolerem Pharmacopœi, Medici & ægrorum, utpote ſimul deceptorum, vices; nolui tamen invidere Hortulano illud qualecunque laboris ſolatium. Sic mundus vult decipi. Ego autem de hoc errore lubenter monuiſſem Officinæ Dominum, niſi metuiſſem, ne ægre ferret, ſi ei quaſi exprobraſſem vel imperitiam vel negligentiam adeo turpem. Aſt quis falſa caſtigat, quæ à rizotomis inferuntur quotannis, ubi haud raro majus periculum ſubeſt: quemadmodum noviſſime vidi ſemen Phellandrii ſive Cicutæ paluſtris pro ſemine Sileris montani à ruſtico herbario illatum; ut alia taceam.

§. 10.

Hæc cum ita ſe habeant, nemo non perſpicit, quam neceſſaria ſit & Officinarum Reformatio & Viſitatio freqventior, ſed ſeria; in horum neglectu peſſime conſultum eſt iis, qui exinde vel ſibi vel aliis certum pollicentur auxilium. At quam longiſſime abeſt ab incertitudinis & inſufficientiæ culpa, quam exercemus Medicinam innocentiſſimam; nihilominus male audit, patiturque criminationes immeritas, quæ potiori jure caderent in artifices, ſi modo nomine iſto digni ſunt, vel miniſtros, eheu quam rudes. Necto autem ex hactenus allatis hoc argumentum: Quæcunque Medicamenta intuta ſunt ac deceptoria, ea tolerari ſalva conſcientia nequeunt. Atqui ambigua illa, & ſuppoſititia & adulterata, & deflorata & falſa ſunt intuta ac deceptoria. Ergo tolerari ſalva conſcientia nequeunt.

Cap. V.

De *Superſtitioſis, vanis atque anilibus Medicamentis.*

§. 1.

QUandoquidem omnis generis & nationis homines, ut ſupra dictum, ſuas in Medicinam contulerunt ſymbolas, dubium nullum eſt, quin plurima etiam facta ſit acceſſio anilium, ſuperſtitioſorum, magicorumve remediorum id eſt, omnino vanorum & impiorum peritus. Sane primordia noſtræ Artis quæ in Ægypto fuerunt, diſſimulare inſomniorum Oraculorumque vanitates haud valent. Quanquam vero his temporibus deſierit vetuſtiſſima illa poſcendi opem & conſequendi ratio, non deſunt tamen reliquiæ adhuc conſtanter ſervatæ ac de manu in manum quaſi traditæ: quid? quod etiam nunc implorare lamias ac præſtigiatores multis religio nulla eſt: qui ſicut plerorumque morborum cauſas in veneficia conjiciunt, ita nec remedium aliunde felicius ſe impetrare poſſe putant, quam à magis vel ſapiente anu. Attamen plebejorum peſſimam conſuetudinem haud attenderem, ſi modo Medici, turpe dictu, ſe non commacularent eadem lue, dum ad imitationem Paracelſi ab ipſo etiam Cacodæmone ſe quicquam didiciſſe gloriantur citra pudorem.

§. 2.

Bilem profecto commovent ac indignationem, qui neſcio quo furore perciti laudatiſſima Creatoris omnipotentis dona reſpuunt, ſed ſimiam ejus, utpote mendaciorum patrem, admirari, & quæ ad fallendum ſuggerit vana conſilia, exoſculari non dubitant. Aſt lacrymis atque commiſeratione digniores ſunt, quorum infirmitas & hebetudo ingenii non permittit, ut album à nigro diſcernere queant. Videlicet plures dantur, qui ſuo diffidentes judicio non audent impugnare tam ſtrenuos ineptiarum defenſores: potius ad evitandas lites admittunt libenter quæcunque imperarint arrogantiores ac ſingularem ſcientiam adepti, poſſeſſores arcanorum. Quapropter alia culpa cadit in remediorum ſuperſtitioſorum inventores atque propugnatores pernicioſos, alia in ſimpliciores vel imprudentes aſſentatores. Quid multa? ſi talibus uti crimen eſt,

Digitized by Google

eſt, paucos innocentes habes. Sunt enim ſuperſtitioſa longe plurima: quædam aperte talia & crasſiora, quædam occulte atque ſubtiliora: hujus generis ſunt pretioſa & rariora, itemque ſpecifica: illius generis ſunt, quæ certo modo certove tempore colliguntur vel præparantur, maxime vero phantaſtica aut prorſus magica.

§. 3.

Dum 1. *Pretioſa* refero ad ſuperſtitioſa, facile mihi concipere poſſum, qualem ab iis gratiam ſim initurus, qui malint omnia medicamenta eſſe pretioſa. Solent ad minimum talia ubique inſpergere ſive purgandum ſit ſive ſudandum ſive corroborandum aut quomodocunque alterandum corpus, ſaltim ut horum prætextu cariora ſint omnia. Serio: crediſne *Auri foliati* ullam virtutem eſſe, ob quam mereatur addi Aquæ Carbunculi, Confectioni Alkermes, ſpecifico Cephalico Mich. pulveri Marchionum, Analeptico Mindereri, Bezoardico Sennerti, Pannonico rubro, contra Abortum &c. Si oculos fallere in animo habes, quemadmodum pilulas inaurare ſolemus, non repugno; ſi quid amplius tibi promittis, fallis te ipſum, una cum ægro. Procul dubio ad imitationem veterum hæc fiunt: nam & Aurum atque Argentum ſimul immiſcebat quondam Galenus vel potius Nicolaus & Rhaſis ſpeciebus lætificantibus, Meſue Electuario de Gemmis calido & frigido, Avicenna Confectioni de hyacintho; ita & nos cum Auguſtanis ſpeciebus Cordialibus temperatis. Nec injurius in *Gemmas* ero, ſi harum quoque facultates tanti non faciam, prout ſibi eas plerique concipiunt; ſunt enim & fragmenta lapidum pretioſorum non adeo pretioſa, ſicuti recipiuntur in Officinas, ut parum abſit, quin Cryſtallus atque Corallia præ illis magis arrideant. Cumque *Margaritæ* minores tantum (majores quippe ſtultus contundit) ad uſum Medicum expetantur, judicent, quæſo, cordati omnes atque oculati, annon ſelectiora Matris perlarum fragmenta iis ſint paria, ſane potiora.

 §. 4.

§. 4.

Præſumuntur autem pretioſorum vires ex fundamento ſatis lubrico excellentiores, hactenus enim nec per experientiam de iis conſtat plus in medendo prodeſſe quam vulgatisſima quævis: nec ſana ratio dictitat ea concreta, quæ ferme immutabilia ſunt uti Aurum & Gemmæ, multum valere in morborum cura: ſi vero Margaritæ non minus quam Bezoar, calculi morboſi ſunt, quid me impellit ut credam eos ideo adverſus ægritudines alias efficaciores exiſtere? Sed raritas forſan æſtimatur in his, aut elegantia, ſplendor, colorve: quid hoc ad Medicinam? Dicis: ad ornatum faciunt, & præcipue pro magnatibus ditioribusque aſſervantur; quis enim Principi non malit Perlas orientales quam oſſa Sepiæ præſcribere adverſus ardorem ſtomachi etiam, vel ſimile malum levius. Largior: ergone meliores ſunt & cordiales? non ſequitur. Si pretioſa ideo forent talia, quod efficaciora, nihil monerem; quoniam vero efficaciora putantur quia pretioſa, non poſſum non æſtimationem hanc pro verè ſuperſtitioſa declarare. Atqui certum eſt Auro, Gemmis & margaritis ſuum aſſignatum pretium fuiſſe diu ante, quam de uſu interno cogitare quisquam cœpit. Fertur opulentioris ruſtici filius patri ſuo, cum ægrotaret, paſſerculum Canarienſem, qui ad fiſtulæ imitationem cantare didicerat, duodecim Ungaris emtum, aſſatumque ad mandacandum appoſuiſſe recreationis ergo. Hic vero deguſtans rariſſimam aviculam, dum nullam hinc ſentit virium inſtaurationem, ah, inquit, mi fili, deceptus es! Si quæ virtus in pretio eſt, cur non aureos nummos dediſti ad devorandum: continuare namque illorum eſum potuiſſem, quousque libuerit. Sed nec Aurum, credo, & ſi quæ adhuc pretioſiora ſunt, quicquam juvant, alioqui nullus moreretur Princeps: nemo in Orbe novo, ubi Aurum & Argentum, Gemmas & Margaritas tam vulgares audio, quam apud nos ſilices fluviatiles in ripa: Sic etiam eſt olitor valde opportuna locutus.

§. 5.

Digitized by Google

§. 5.

Pergamus ad alia, & contemplemur 2. *ſpecifica* ſuperſtitioſa; Liceat mihi hoc nomine compellare, quæ appropriata vulgo creduntur non alia ex cauſa, quam quod vel ſimilitudinem aliquam, vel convenientiam propiorem & affinitatem habeant cum certis membris. Signatura & ſimilitudine accedit ad teſticulos figura *Boleti Cervini* & *radicum Orchidis*, ergo ſtimulant ad Venerem: nec puto alium in uſum apud Pharmacopœos proſtare *Vulvariam*, quam quod ex odoris convenientia judicent illius virtutes. *Folia Meliſſophylli* ferunt juxta Crollium cordis ſpeciem, (annon etiam Urticæ?) itaque eorum eximiæ ſunt dotes adverſus Cordis ægritudines. Ita enim *Cervi Cor*, *Oſſa Cordis Cervi*, *Aqua Cordis Cervi*, & *Sal* ejusdem mire valent; ſcilicet ſi Ambram & Moſchum adjicias, prout in *Tinctura Coralliorum cum ſpiritu Cordis Cervi*. *Dens Lupi* ad facilitandam dentium eruptionem in pueris utiliſſimus, atque ideo in Officinis aſſervatur, argento ſi lubet exornandus. Neque de nihilo eſt attendere diſcrimen ſexus in applicandis remediis: eum namque in finem *pingvedo* e. g. *Urſi & Urſæ* aſſervatur ſeorſim in Officinis, ut pro viro maris pro mulieribus fæminæ axungia proſtet extra dubium convenientior. Id olim non obſervaſſe videntur Veteres, dum Ebur commendarunt ſexui ſequiori: his vero diebus haud abs re foret exploraſſe accuratius, annon Vaccæ Marinæ plus quam Hippopotami maris Dens facilitaret partum difficilem. Sed quod mireris, habent etiam morbi ſignaturas ſuas; cumque alias ſimile ſimile nutriat, magis curioſum eſt ſimile ſimile curare ac etiam tollere; quemadmodum *Lapis Microcoſmi* expellit calculum è renibus atque veſica, *pulvis Lumbricorum terreſtrium* vermes ex inteſtinis puerorum. Si hæc vera ſunt, atque adeo fundata in rerum natura, hæreo circa uſum tam frequentem Cornu Cervi, nec enim quisquam hactenus attendit, an ad ampliandas, an tollendas potius cornutorum excreſcentias conducat. Signatura profecto vim aliquam ſpecificam eamque inſignem pollicetur, etiam à cæco palpandum.

Digitized by Google

§. 6.

Scilicet ſapiunt hæc Philoſophiam ſagacem, quemadmodum 3. etiam *ſuperſtitioſe collecta*, tum ratione modi, tum ratione temporis certi. De *cymis Sambuci* notum eſt, adhibitas in acetariis alvum movere, nonnunquam etiam vomitum, præcipue ſi ſurſum decerpantur: idemq; facere pulveriſatas, notante Schrœdero in Pharmac. Med. Chym. p. 677. Rationem hanc reddit Helmont de Magn. Vuln. Cur. 170. Nempe Aſarum & Sambuci extremitates auſcultant imperanti phantaſiæ decerptoris, qui imprimit in plantam, hæc magnetice vero in folium, abſens etiam, cum alioqui cocto folio & in potionem exhibito periret virtus phantaſiæ impreſſa, ſi à planta integra magnetiſmus non foveretur. Quid audio? Anne alia eſt phantaſia decerpentis ſeu colligentis cymas: alia phantaſia Sambuci totius vel plantæ id patientis: alia phantaſia cymarum ſeu foliorum coctorum pulveriſatorumve: nempe magnetice inter ſe cohærentium? Anne vero alia etiam phantaſia eſt Pharmacopœi medicamentum præparantis: alia phantaſia Medici præſcribentis, alia phantaſia ægri aſſumentis? Non video, quamobrem omittere has velimus, ſiquidem phantaſiæ ſi mavis, ſtultorum plena ſunt omnia. Dabo aliud ſtultitiæ inſignis exemplum, quod idem ſuppeditat Helmont in Sext. Dig. Alim. Hum. 75. ubi *ſanguinem Hirci* peculiari modo, revera phantaſtico, colligere docet. Ego, ait, pro cruore hircum ſuſpendo cornibus, & crura poſteriora reflecto ad cornua: teſtes abſcindo, & recepto inde cruore exſanguem dimitto pro lanione. Cur dimittis? ſcire pervelim: ſcilicet quod pudet hujus ignobile munus in te ſuſcipere. Aſt pudeat potius te caſtrationis, quam abjectisſimum hominum genus alias exercere ſolet. His forſan committeres negotium, niſi metueres, ne te irrideant, tuamque curioſitatem, profunde adeo excogitatam.

§. 7.

Cur tempus balſamicum non obſervare Autor jubeat, valde

valde miror: notatum tamen id video in Pharmacopœa Auguſtana, nimirum æſtatis principio, Sole Cancrum ingrediente hirci ſanguinem eſſe colligendum: Numquid fictitium cancri cœleſtis ſignum confert ad bonitatem cruoris? Annon Leonis ſignum fortius eſt? id enim cum occuparit Sol, monente Papinio, *Pulverem Sympatheticum* longe præſtantiſſimum reddit. Eccur die Johannis Baptiſtæ non omnia paramus remedia contra tumores, dolores, inflammationes, vulnera & ulcera: ſiquidem nulla ratio apparet, ob quam *Ligno Fraxini* præciſe illa conſecretur dies: nam & ante Solis exortum cædere lignum vulnerarium licet. Partiamur operas: ſi antemeridianis horis vegetabilia congerere oportet, concedamus animalibus & mineralibus, quorum pauciora in Officinis proſtant, pomeridianas. Enimvero injurius ero in tot celeberrimos doctiſſimosque Viros, Carrichterum, Thurnheiſſerum atque alios, qui tanto cum ſtudio cunctis plantis ſuum asſignarunt ſidus, ſub cujus dominio majus in medicando robur impetrent. Forſan ſapiens dominabitur aſtris, ut ad nutum ejus quæ velit perficiant. Erras ſi hoc credis. Largior meſſem hyberno tempore nunquam contingere, neque vindemiam verno. Atque hoc ſenſu verum eſt, quod vulgo dicitur, omnia tempus habet. Verum quis diem huic labori certum asſignare unquam potuit, ſiquidem maturitatem in frumento uvisque expectare oportet nullo ad ſidera reſpectu habito. Annon irrideretur, qui mala Perſica v. g. decerpere omnia ſimul ex eadem arbore velit; ſolent etenim ſucceſsive ſuam acquirere bonitatem, ut neceſſum ſit priores fructus eandem amittere prius, quam poſteriores illam conſequantur. Aut ergo ſingulis pomis aſſerere peculiare aſtrum debemus, aut maturos cum immaturis, bonos cum malis edere: quorum utrumque abſonum eſt. Reſpondeant ad hoc, qui tantum tribuunt influentiæ ſyderum: imo vero videant ii, ne in DEum omnipotentem injurii ſint, qui, quas poteſtates plantis ipſe Creator liberaliter conceſſit, ſtellis affingunt. Id dogma Satanas olim inſpiravit gentili-

Digitized by Google

tilibus, ut eos à veri Numinis cultu avocaret. Pudeat Chriſtianum talia cogitaſſe, non ignorantem quod tertia die Creationis tellus cum ſuis vegetabilibus in debita perfectione fuerit à Deo ter optimo producta Et vidit Deus hæc omnia fuiſſe bona. Quid igitur ultimum rerum in bonitate ſua jamjam creatarum complementum expectamus à ſideribus, poſtera die adeoque poſt conditas ſtirpes demum creatis? Id ſi ponderarent Aſtrologi naſuti, reſipiſcerent tandem aliquando. Sed minor apud eos eſt autoritas Scripturæ ſacræ quam paganorum, alioqui attenderent ſeverisſimas Dei comminationes Jerem. 10, 2. Mores gentium nolite diſcere, & à ſignis cœli nolite timere, quæ metuunt gentes. Eſa. 44, 25. Ego ſum Dominus faciens omnia, extendens cœlos ſolus & ſtabiliens terram & nullus mecum: irrita faciens ſigna divinatorum & ariolos in furorẽ vertens: convertens ſapientes retrorſum & ſcientiam eorum ſtultam faciens; &c. Nam & juſtisſimus Judex damnavit omne genus divinatorum, jusſitque lapidari ac interfici Levit. 20, 27. Deuteron. 18, 9. & ſeqq.

§. 8.

Quandoquidem vero hactenus dicta ſuperſtitionem arguunt, quæ non ſimpliciter in medicamentis taxatur, ſed quatenus ea certo modo, certoque tempore ſuperſtitioſe colliguntur, præparantur vel applicantur: lubet nunc etiam 4 *phantaſtica ſeu vana in totum* ſpectare. Inſtar omnium ſint *Amuleta*, quorum gratia in Officinis plurima ſervantur. *Ætites* de collo ſuſpenſus præſervare gravidas ab abortu dicitur, femori alligatus promovere partum: *Nephriticus* lapis brachio affixus liberare à calculo: *Bufonites* geſtatus à veneno &c. Quale *amuletum contra peſtem* paretur à pharmacopæis noſtratibus neſcio, forſan & ipſi neſciunt, porriguntque aliquando poſtulantibus, quicquid placuerit. Zenexton autem Helmontii, quod è bufone parare docet in Tumulo Peſtis, tam nomine quam opere abſurdum eſt; nec magis æſtimandum quam ſi araneam nuce caſſa incluſam appendas. Nimirum antiquisſimus

mus eſt periaptorum ſeu appendiculorum uſus, etiam vanisſimus, imo impius. Qvotusquisque legit Alberti M. librum de Virtutibus herbarum, lapidum & animalium citra commotionem animi; ſi vis eſſe inviſibilis, inſenſibilis, tutus ab armis & tempeſtatibus, à caſu & periculis mortis, victor hoſtium &c. accipe lapidem Ophthalmium, Mephytem, Terpiſtritem, Corallium, Orithem, Adamantem &c. Fatetur autem ipſe Albertus in libro de Mirabil. Mundi, ſe legiſſe libros necromanticos, libros imaginum & magicos, atque ſic didiciſſe ligationes hominum per incantationes, per characteres, per veneficia & ſermones non aliunde proficiſci, quam ab animæ humanæ grandi ac excesſivo affectu, amoris, odii ſimilisve pasſionis. Idem loquitur Theophraſtus Paracelſus cum ſuis aſſeclis, niſi quod loco affectuum imaginationem nominet, cujus ope quicquid vult, poteſt efficere homo, ſi modo ſat fortis fuerit impresſio facta. Vide Thom. Eraſti Diſp. I. de Medic. Nov. Paracelſi pag 189.

§. 9.

Apage ſuperſtitioſa! apage *Magica!* nam & hujusmodi deliramenta inter Medicamenta numerantur 5. damnanda. Hoc nomine ſi nullum aliud, certe digniſſimum eſt ***Ungventum armorum ſeu ſympatheticum Crollii.*** Quamvis enim ſuperſtitio in genere ad Magiam pertineat, videtur tamen alia levior, alia gravior, ac ſæpe tam improba, ut impoſſibile ſit alium ei Autorem præter Diabolum aſſignare. Novimus, Deo ſint gratiæ, pro vulneratis remedia ſufficientiſſima; Cacodæmonis autem inventum eſt, à legitimis mediis ad illegitima ut tranſitum faciamus, fiduciæ ſive imaginationis aut rectius phantaſiæ vires exaggerare. Id tanquam ſimia Omnipotentis intendit, ut, quas promiſſiones habet fides piorum, ad ſuperſtitionem ſive vanam fiduciam quantum poſſibile transferat. Hoc ut facilius impetret à mancipiis ſuis, non ſtatim nocere aliis docet, ſed etiam juvare. Saccharo igitur arſenicum, ut ſic loquar, permiſcet ad ineſcandum glires, hoc eſt, ſuavitate

miraculorum, aut rectius inſolitorum effectuum, allicit credulos. Quid enim aliud eſt Magia, Incantatio, Ligamentum, quam fiducia in rem vanam ad producendum aliquem effectum mirandum; quem, cum ſupra naturæ vires ſit, à Deo autem utpote naturalium facultatum Autore nullatenus expectari queat, non aliunde quam à Satana deducere poſſumus. Atque hoc fatentur, qui expreſſum cum eo pactum inierunt: non fatentur ſed diſſimulant, ſcire autem poſſunt ac debent, qui ſub titulo Magiæ naturalis, curæ magneticæ, transplantatoriæ, ſympatheticæ idem cum ſagis magisque maleficis agunt; adeoque pactum ineunt tacitum. Quem quæſo in finem ſervatur in Officinis utraque *Radix Victorialis,* ut vocant, ***longa & rotunda,*** ſcilicet ut vetulæ, Zingaro, militi nequiſſimo gratificemur, ſi ſe aliosve inviolabiles reddere cupiat. Ecquis uſus eſt *Antirrhini* alius, quam ut à mulierculis contra ſpectra, incantationes & veneficia tam præſervationis quam curationis gratia recipiatur, ad balneandum, ad fumigandum &c. Atqui & hoc Nigromantici opus eſt, per media ſuperſtitioſa convocare ac fugare ſpectra.

§. 10.

Hæc cum ita ſe habeant, nemo eſt qui non cognoſcat miſeram Medicinæ noſtræ conditionem, ſiquidem talia in Officinis vel oſcitanter admittimus, vel approbamus temere, qualia citra famæ diſpendium aut conſcientiæ labem vir prudens ac honeſtus permittere vel probare nunquam poteſt. Enimvero commodum eſt legere veſtigia majorum noſtrorum; via namque tritiſſima etiam tutiſſima erit. Fuere olim qui remedia iſtiusmodi magni fecerunt; ſunt hodie itidem Medici Celeberrimi nihil adverſus ea dicturi. Irritus itaque labor univerſus erit, quem in reformandis Officinis collocare quis velit. Permittamus cuique ut libertate fruatur ſua, quandoquidem nil juvat inanem perdidiſſe operam. Quapropter habeant ſibi, qui nec admoniti reſipiſcere cupiunt. Ego nihilominus ita concludo: Quæcunque remedia ſapiunt vanitatem, ſuper-

ſuperſtitionem ipſamque Magiam illicitam, ea Medicum haud decent. Atqui pretioſa, ſpecifica, phantaſtice collecta & applicata ſapiunt vanitatem, ſuperſtitionem ipſamque Magiam illicitam. Ergo Medicum haud decent.

Cap. VI.

De *Male Præparatis.*

§. 1.

SOlent pueri, ut tempus quandoque fallant, è pomo pyrove varii generis cibos parare omnia ex omnibus: anſeres ſine igne aſſare: piſces elixare ſine aqua: ex arido ligno pictoque doliolo elicere incredibilem quantitatem vini ac cereviſiæ, imo & aquæ, ſi opus, non madefacientis manus. Hæc atque ſimilia ſummo cum ſtudio ſummaque cum attentione faciunt, ut jurares rem maxime ſeriam agi. Pueri puerilia tractant. Haud vereor tamen idem de Pharmacopœis pronunciare, quamvis non artifices amplius ſed ſapientes, atque philoſophi appellari malint: forſan de Medicis etiam nonnullis, qui talia tolerant, approbant, jubent vel præſcribunt. Id equidem non miror factum fuiſſe tum temporis, cum labores Chemici adhuc infirmo ſtarent talo, & infantiam, ut ſic loquar, redolerent primam: me potius malè habet, quod videam repueraſcere viros, ſibi placentes & blandientes in rebus nihilo melioribus atque vix tolerandis.

§. 2.

Viſitemus pauliſper Officinarum Catalogum, vel apparatum potius, aut ſi mavis utrumque; ſiquidem in Catalogo nominantur quædam, quanquam deficiant: alia viciſſim adſunt, quæ inibi non recenſentur. Sunt autem inter præparata quamplurima, quibus non modo carere abſque damno, ſed nec uti

honeſte poſſumus. Quædam ſunt penitus inutilia viribusque medendi deſtituta: quædam ſupervacaneo negotio parta: quædam imperfecta & quaſi abortiva: nonnulla dubia incertique uſus: alia inepte: alia depravate: alia fraudulenter præparata. Nec enim quisquam conſiderat concreti naturam, neque modum procedendi; ſed quo magis mirabile ac inexpectatum emergit medicamentum, hoc plus æſtimatur, ſi modo laborioſum minusque vulgare fuerit. Equidem unicus alias finis eſt omnium præparationum, tam pharmaceuticarum quam Chemicarum, ut ad uſum commoda reddantur, &, ubi ne ceſſe, quadantenus emendentur ſimplicia; itaque ſeparatur purum ab impuro, utile ab inutili: corrigitur virulentum, nauſeoſum, ingratum, atque ſic porro. Quæcunque igitur præparationes utilitatem nullam habent, neque vires concretorum exaltant, ſed minuunt, eæ tanquam pueriles, ridiculæ ac vanæ omnino rejiciendæ ſunt.

§. 3.

Tales in Officinis præparationes notare poſſumus quamplurimas, ſi modo ex effectu judicare velimus. Ita enim obſervabimus 1. *inutilia* non pauca, prout ſupra cap. 3. §. 7. innui: Aquas potisſimum deſtillatas penitus inodoras & inſipidas. Numquis uſus *Aquæ Pluvialis*, *Nivis* vel *Roris Majalis deſtillati* alius eſt, quam aquæ puræ fontanæ? Cumque ope Veſicæ nihil evocari posſit, niſi quod volatile fuerit, ſatis apparet, huic deſtillationi non aliam ſubjiciendam eſſe materiam, quam quæ odorata eſt, ſiquidem odor de præſentia particularum volatilium teſtatur. Itaque ſ. Regnum Vegetabile ſ. animale ſuppeditet materiam, ſi deprehendantur inodora, rejicienda eſt merito, tanquam minus idonea, è qua laudabilis aqua deſtillari queat. Tales ſunt aquæ inutiles *Alchimillæ*, *Alkekengi*, *Althea*, *Anagallidis*, *Aquilegiæ*, *Aſparagi*, *florum Bellidis*, *Borraginis*, *Bugloſſi*, *Burſæ Paſtoris*, *Calcatrippæ*, *Calendulæ*, *Capillorum Veneris*, *Candiacæ*, *Cardui benedicti & Mariæ*, *Centumnodii*, *Chelidonii minoris*, *Cichorii*, *Conſolidæ Majoris*, *Coſtæ*, *Cucurbitæ*, *Cuſcutæ*, *Cynosba-*

noſbati, &c. &c. Ex animali Regno *aqua Albuminis Ovorum, Spermatis Ranarum, Seri Lactis: Nec melior foret aqua Cordis Cervi, Cornuum Cervi tenellorum, Hirundinum, Picarum, Pulmonum Vituli*, niſi alia fragrantiora & utiliora ſimul, aromatica, & plantæ aromaticæ, adjicerentur. In totum ergo nec laudari nec rejici poſſunt, ſed in tantum, quatenus vel utilia vel inutilia recipiunt. Quis enim *aquam Carbunculi ſeu Imperatoris Maximil.* reſpuat, quanquam juxta Schrœderi præceptum flores Borraginis, Herba Endiviæ, Avellanæ, Semen Pœoniæ, Raſura Cornu Cervi, Aurum foliatum, Margaritæ, Oſſa de Corde Cervi, Lapideſque Percarum intempeſtive admiſceantur. Sed de his utpote Compoſitis Capite ſequenti.

§ 4.

Deinde ad ridicule præparata 2. referri omnino debent *ſupervacaneo labore facta.* Quid ſibi volunt *flores Benzoë?* quid *oleum Camphoræ?* utpote quæ tota ſubſtantia æque laudabiles ſunt. Anne melior eſt *lapis prunellæ* nitro puro? Eccur ſolvimus & præcipitamus iterum *Sulphur, Succinum, Cornu Cervi & Alces, Ebur, Dentem Apri, Caſtoris, Equi marini, Mandibulas Lucii Piſcis, Matrem Perlarum, Oculos Cancrorum, Oſſa Sepiæ, Ovorum Struthionis* &c. niſi facultates congenitas evertere velimus, quando emendare in *Magiſteriis* non licet. Numquid peculiare promittit *Clyſſus* vel *Spiritus Antimonii, Martis ſudorif. Æruginis cum Sulphure, Aperitivus Penoti*, quod alia non præſtent facilius parabilia. Annon puerile opus eſt Nitrum, Sal marinum atque Foſſile deſtruere ac deſtillare primum, Spirituique acido non ſine ſumtibus parato iterum adjicere Sal fixum vel volatile, ut in ſalſum convertatur, ſub titulo *Spiritus Nitri vel Salis coagulati* poſtmodum fruſtra ſervandum; nec enim *Spiritus Vitrioli coagulatus, Tartarus vitriolatus & nitratus, Nitrum vitriolatum* atque ſimilia inter ſe adeo diſſident, quin unum vel alterum eorum ſufficere loco ſalſorum omnium poſſit. Idem de *Terra foliata tartari* & *Liquore illius* dicerem,

Digitized by Google

rem, niſi quotidianus uſus, etiam Medicinæ tyrannus, eum defenderet. Examinemus tamen proceſſum. Annon tartarus calcinatur primum, ut depoſita quam habet, aciditate in alkali convertatur: huic vero acetum affundimus deſtillatum, ut quantum poſſibile priſtinam acquirat naturam; ſed per deſtillationem abſtrahendum iterum acetum eſt, idque opus aliquoties repetendum, ſi curioſior eſſe velis. Fac ut in cella fluat reſiduum, & ſic paratus eſt liquor terræ foliatæ tartari, quodammodo lixivioſus, ſi paulo fortiorem ignem adhibeas ſub finem deſtillationis. En liquorem alkalino ſalſum, ſed operoſe paratum, qualem nullo alias negotio impetramus è cineribus vegetabilium, ſi modo lixivium à ſale fixo reſiduum ſervemus. Verum nec laboris ſupervacanei pœnitet, alioqui parcerent ei, quando *Æs uſtum & Crocus Veneris vel Martis adſtringens atque aperitivus* deſideratur, cùm è capite mortuo Æruginis atque Vitrioli hæc omnia gratis & copioſè haberi queant.

§. 5.

Haud magis æſtimanda ſunt 3. *imperfectè* ac ſaltem ſuperficietenus *elaborata*. Ecce *Cornu Cervi vel Ebur Philoſophice ac ſine igne calcinata*. Habes autem utramque tam ex integro raſpatum quam uſtum: ſi gelatina tibi diſplicet, recipe uſtum; ſi vero fluctuas, optasque medium quoddam, miſce pro lubitu cum raſpato uſtum. Interim Philoſophi nomen depone ad hunc actum, quamdiu ſine judicio puerile tentas artificium. Numquid aliud *Spiritus Tartari* quam acidum phlegma, oleo aduſto aliquantiſper imprægnatum? atque idem nihilominus ingreditur *Mixturam ſimplicem*, vevera ſimplicem, id eſt, minus ingenioſam, item *Tincturam Bezoardicam* ſine Bezoar. Si enim aceto vini alexipharmaca virtus ineſt, cur loco Spiritus Tartari non idem recipis deſtillatum; nam & aduſtum ſponte fluit, ſi ad ſiccitatem usque deſtillationem continuare velis; atque ita ſat acre prodit, ut partem aliquam Spiritus Vitrioli affundendi detrahere tutò queas. Quodſi vero majora ſperas

ras de Sale volatili aut Spiritu Tartari urinoſo, faciliimum erit è vini fecibus putrefactis eos parare, ut tanta ignis tortura non indigeas, neque additione nitri, calcis vivæ aut ſilicum, quemadmodum in deſtillatione *Spiritus Carminativi de tribus, aut Amelungi Tinctura Nephritica* fieri ſolet. Dubito tamen, an hoc pacto nobilius impetres remedium, ſi hunc Spiritum tartari volatilem cum Spiritu Vitrioli miſceas, quoniam ab hujus acore Sal illius volatile rurſus deſtruitur; ſaltem qui mixturam ſimplicem aut Tincturam bezoardicam ut vulgo paratur, ex acidis, aromaticis, atque ſpirituoſis, utilem quandoque reperit, ejus intentioni neque Spiritus volatilis tartari neque Camphora in majori pondere adjecta ſatisfacere vel convenire poterit.

§. 6.

Quis enim noſtrum 4. *dubiis facile* fidat, quamdiu de illorum viribus incerti ſumus. Non dicam *Antimonium Diaphoreticum ſimplex & Martiale*, itemque *Antihecticum Poterii*, modo vomitus, modo alvum, modo ſudorem movere, dum initio Antimonium non accurate pulveriſatum, ac poſtmodum cum Nitro non ſufficienter fuſum fixatumque fuerit; poſſent namque Pharmacopœi certiores de horum facultatibus eſſe, ſi ad horam fluere in Crucibulo illa permitterent; quandoquidem vero in mera detonatione aut leni ac momentanea fuſione plerumque acquieſcunt, itaque antimonialia raro ſecure dantur. Aſt magis periculoſa ſunt vomitoria & purgantia dubio proceſſu comparata. De *Auro fulminante* certum eſt, illud modo ignavum, modo corroſivum exiſtere, quo plus minusve in edulcando eo laborarit artifex; atque ideo nemo huc usque illo utitur ſolo, ſed cum aliis maritato, ne vel nihil agat, vel nimium operetur. In præparatione *Tartari Emetici* vel *Croci metallorum abſinthiaci* quis eſt, qui non fallatur? nam & in croco metallorum parando, ac poſtmodum in digerendo aut decoquendo, ignem vel fortiorem vel leniorem adhibere poteſt, unde inſignis emergit pharmacorum differentia. Idem de

Digitized by Google

de *Syrupo Rubi Idæi emetico* metuendum: accedit, quod particulæ antimoniales tractu temporis ſubſidant fundumque petant cum ſaccharo in Cryſtallos abituræ, unde Syrupus reliquus vim ſuam paulatim amittit. Minus laudabilis eſt præparatio *Scammonii Sulphurati vel Diagrydii Cydoniati*; quantum enim arenæ aliarumque rerum peregrinarum adjectum ſit, ſcire Pharmacopœum non attinet, cum tamen exinde juſtam decernere doſin oporteat. Potius recipit maſſam, purior an impuriſſima ſit, parum ſollicitus exponit fumo ſulphuris accenſi, aut malo Cydonio excavato ingerit ut per coctionem à ſucco ejus corrigatur. Quemadmodum autem impuritates ſcammonii hac ratione non removentur debite, ita nec ipſum purgans æquales habere vires ſolet: quod enim inter fumigandum funditur id enervatur fere, quod intactum relinquitur, non aliud quam crudum eſt. Pariter in Cydoniato ſe res habet, quo acidius adhibetur pomum, hoc mitius evadit ſcammonium: quo dulcius maturiusque pomum, hoc fortius ſupereſt purgans. Sed *Lazuli lotio* non modo dubia ſed etiam prorſus inepta eſt: nec enim Pharmacopœus ſibi conſtat, qualem poſt loturam velit: ſi lapidoſum optet, cur non cryſtallum puriſſimam potius recipit aut Saxum purius? ſi coloratum ſeu metallicum, cur non optimum eligit ultramarinum? Nihil proinde agit, ſiquidem ejusdem dignitatis eſt & quod removet & quod cum tædio ſervat, & quidem pro conditione mineræ modo magis modo minus nauſeoſum.

§. 7.

Plura ſi noſſe cupis inepta ſeu 5. recenſenda *incongrue facta*, en illuſtria quædam ſpecimina? *Oleum Perlarum, Carbunculi, Coralliorum.* Numerantur ſcilicet Margaritæ, Lapides pretioſi & Corallia inter Cordialia, procul dubio ſi acidus humor in corpore peccet, convenientiſſima. Sed quis uſus erit præcipitantium ſeu abſorbentium, poſtquam ſaturata ſunt ac penitus diſſoluta per acetum, ſuccum Citri, Spiritum Salis aut acidum quodcunque. Si diureticum ſalſumque liquorem expo-

expetas, certare vel etiam pari paſſu ambulare cum liquore Lapidum Cancrorum aut Nephritico poterunt. Si vero Cordiale deſideras medicamentum, inſigniter erras. Verum nec Chemici magni nominis deſunt, qui *Sal Coralliorum, Margaritarum & Matris perlarum* inter corroborantia miris deprædicant encomiis, atque hoc pacto ad Laudanum opiatum, Elixir uterinum aliaque polychreſta recipiunt. Errant ſimiliter, qui nimis volatilia redigere in formam Extracti volunt. Quanquam enim per affuſum vini ſpiritum virtus ſimplicium ejusmodi eliciatur commode, non remanet tamen in fundo, ſed abſtrahitur ſimul cum menſtruo, ut non niſi magma ignobile utplurimum ſuperſit. Hujus farinæ ſunt extractum *Cochleariæ, Liliorum convallium, Rutæ, Salviæ, Majoranæ, Meliſſæ, Menthæ, Pæoniæ, Roſarum, Violarum, Primulæ veris, & in* genere odoriferarum plantarum. Nec ſatis attendiſſe videntur inſitam rerum naturam, convenientiam & diſſenſum, qui *oleum Cydoniornm vel foliorum Salicis* parare docent per infuſionem olei communnis; quomodo enim cohærent inter ſe adſtringentia & emollientia? Ecquis fingendus eſt caſus, in quo tale oleum prodesſe valeat?

§. 8.

Enimvero ſunt alia 6. quæ de induſtria præparando corrumpunt Pharmacopœi; plus minusve prout ipſis libuerit. Macerant nimirum quædam in aceto, ut caſtrentur, e. g. *Radix Ari, Eſulæ, Hellebori, ſemen Cumini, Coriandri, fructus Anacardiorum, Gutta Cambodia &c.* Alia torrent ut enerventur, *Rhabarbarum & Opium*: alia comburunt uti Sericum; utque ſalia fixa in majore proſtent numero, cremant vegetabilia aromatica, adſtringentia, refrigerantia, emollientia & anodyna, quaſi vero nativa virtus in cineribus poſt deflagrationem ſupereſſe poſſit. Talis eſt *ſal fixus Angelicæ, Aniſi, Acori, Calaminthæ, Carvi, Caryophyllatæ, Chereſolii, Cinamomi, Cumini, Fœniculi, Hyſſopi, Liliorum convallium, Matricariæ, Meliſſæ, Origani, Petroſelini, Roſmarini, Rutæ, Salviæ, Serpilli, Menthæ,*

G Peſo-

Digitized by Google

Perfoliatæ, Prunellæ, Tiliæ, Mercurialis, Borraginis, Bugloſſi, Pœoniæ, Altheæ, Malvæ, Melioti, Chamomillæ vulgaris atque Romanæ, Sambuci, Anethi, Nicotianæ. Si autem ſpecifica virtus inter deflagrandum perit, cur non utimur ſale Tartari vel cinerum clavellatorum loco iſtorum omnium? Quid perdimus reſinoſa vel dulcia, & deſtruimus facultates inſitas, quando ſpiritum atque *oleum è Ligno Gvajaco, Maſtiche, Olibano, Gummi Ammoniaco, Melle, Saccharoque deſtillamus?* Annon alia ſuppetunt olea empyrevmatica, ut ex oleo communi olivarum in ſe mitiſſimo præparare contrarium plane oleum philoſophorum neceſſe ſit? Iudicent alii, annon Petroleum explere vices hujus & olei ſuccini, & quorumcumque ſimilium abunde valeat.

§. 9.

Non aliam vero hujusmodi præparationum prorſus incongruarum cauſam exiſtimo, quam quod gloriæ ſibi ducant Ciniflones, ſi evertere queant omnia; accedit cupido diteſcendi, qua permoti nec fumum vendere ac manifeſte falſa erubeſcunt. Appellabimus hæc 7. *ſophiſtice præparata.* Inſtar omnium *Aurum potabile ſeu Tinctura Solis*, quæ tamen communiter nil minus quam de Auro participant. Aut enim Auri ſolutionem continet in ſe, tum corroſiva eſt admodum inſtar olei Vitrioli, ut vix unam alteramque guttulam copioſo dilutam vehiculo ægris exhibere queamus: aut ſvavis eſt ac temperata, omnis metalli expers, cochleatim ſumenda, ſi eam experiri velimus efficacem. Sed impoſtura eſt enormis, Auro tribuere vires, quas rectius, ſi modo aliquæ ſunt, menſtruis aſſignare decebat, niſi decipere incautos largaque pecunia pretioſam vendere Tincturam propoſitum eſſet. Utinam conſiderarent hi deceptores peſſimi, non æris modo ſed etiam vitæ jacturam frequentius ægrotantes facere, dum fraudulento confiſi remedio alia meliora magis convenientia negligunt. De *Antimonii Tinctura & Oleo dulci*, ut & de *Sulphur Vitrioli* nihil dicam, niſi quod ampliſſimis promiſſionibus Autorum & expe-

expectationi miſerorum haud reſpondeant. *Coralliorum* autem *Tincturam intactam* relinquere nequeo, utpote quæ non minus doloſa eſt quam Aurum potabile. Habemus in Officinis noſtris præter ſimplicem tres adhuc compoſitas, D. Michaëlis, *antiſcorbuticam, ſaſſafratam & cum Spiritu Cordis Cervi paratam.* Nullum eſt dubium, quin additamenta ſuppleant Coralliorum defectum in iis: ſpeciatim autem de Tinctura Coralliorum cum Spiritu Cordis Cervi moneo, eam quidem, niſi Ambra Moſchoque animetur, eſſe vaniſſimam. An vero mulieribus promiſcue, febreque maligna correptis exhiberi ſecure poſſit, de eo videant, qui vix quenquam mori permittunt prius, quam hac Tinctura tanquam ſuprema benedictione donatus fuerit.

§. 10.

Magno conatu magnas nugas, i.e. labore plurimo parata nullius momenti remedia vidimus plurima. Itane de corio luditur humano? de ſanitate? de vita? Sed quid mirum? quandoquidem his diebus Ars Medendi fere deſinit eſſe liberalis, & Medicamentorum præparatio imperitis relinquitur, pro lubitu inſtituenda. Nec vero ſufficit culpam conjeciſſe in Pharmacopœum, ſi fortaſſis remedia non fuerint, qualia eſſe debebant, Medicus profecto, ut ſuo ſatisfaciat officio, tenetur etiam, ne nihil eorum intermittat, quæ profutura ægris novit ac noſſe debet. Quapropter & ſeligere optima, & curam gerere oportet, ut rite cuncta præparentur, ne morbus in defectu remediorum idoneorum ac neceſſariorum vel protrahatur vel deterior fiat cum ægrotantium inſigni diſpendio ſumtuum viriumque vitalium. Argumentor ſub finem hujus Capitis ad hunc modum: Quæcunque Medicamenta implicant nugas, imprudentiam vel impoſturam cum damno ægrorum conjunctam, ea merito rejiciuntur. Atqui Medicamenta inutiliter, ſupervacuo, imperfecte, dubie, inepte, corrupte, ſophiſtice præparata, implicant nugas, imprudentiam, impoſturam cum damno ægrorum conjunctam. Ergo rejiciuntur merito.

Digitized by Google

CAP. VII.

De *Incongrue mixtis.*

§. 1.

SI ea foret Simplicium conditio, ut adverſus quemvis morbum ſaltem unicum daretur Medicamentum omnibus circumſtantiis ſatisfaciens, non indigeremus compoſitione aliqua. Quoniam vero pro diverſitate Subjectorum idem morbus ſæpenumero variat, diverſis comitatus ſymptomatibus, itaque miſcere frequentius oportet Simplicia, ut indicationibus ex omni parte ſatisfiat. Fieri autem id ipſum debet cum judicio, ne quid fruſtra, temere vel inepte adjiciatur. Ut enim compoſitio Medicamentorum inſtituatur decenter, attendendum eſt ad Circumſtantias longe plurimas, virtutem, ſaporem, odorem, colorem, conſiſtentiam, quantitatem, numerum, proportionem & ordinem ingredientium. Has qui negligit, miſcere Medicamenta non videtur, ſed confundere, vel etiam corrumpere. Unde nec mirum eſt, ſi frequentius ægri majus levamen auxiliumque ſentiant ab uſu Simplicium, forte à radicum collectore commendatorum, vel ab unguento quodam artificioſe haud excogitato, quam à Chirurgorum, Pharmacopœorum vel etiam Medicorum apparatu omni, ut ut ſpecioſo, magniſque laboribus ſumptibusque comparato.

§. 2.

Recipiuntur 1. fruſtra *inutilia* quædam ad Compoſitionem. Quid enim e. g. pro Epithemate Epatis valebit *pulvis Coralliorum ac Spodii;* pro Epithemate Cordis etiam *Fragmentorum Lapidum pretioſorum omnium, Oſſis de corde Cervi, Margaritarumque præparatarum pulvis,* externe applicatus? Quid volunt *Entalia & Dentalia, Umbilici, Corallia, Cryſtallus & Marmor* in *Unguento citreo* ſeu *Baſilico* Nicolai? Quid *Concha Venerea uſta* in *Pilulis de Bdellio?* Quid *Carpobalſamum, ſemen Saxifragiæ, Aſparagi, Ruſci, Milii Solis* atque *Roſarum* in *Pilulis Arthriticis?*

Ni-

Nimirum inutilia in hoc paſſu dicuntur non tantum ea, quæ reſpectu morbi talia ſunt, ſed & quæ reſpectu formulæ, ad quam recipiuntur, inutilia exiſtunt, ac minus quadrant. e. g. *Radicem Ireos noſtri Ebuli* atque *Curcumæ, Rhabarbarum, Herb. Soldanellæ, floresque Geniſtæ* hydropicis prodeſſe nullum eſt dubium; aſt qui peculiare *Sal hydropicum juxta Mynſichtum* exinde ſibi promittit, vanus eſt, ſiquidem facultas horum purgandi per comburationem non minus perit, quam *ſeminis Erucæ, Cumini, Cubebarum, Nucis Moſch. Maciſque* virtus carminativa.

§. 3.

Annon fruſtra miſcentur 2. quæ plane ſibi *ſimilia* ſunt & æquipollentia, e. g. *Sal Cardui Bened. Abſinthii* & *Centaurii min.* in *Sale febrili Mynſ. Corallia rubra* & *alba, Bolus* vel *Marga* cum *Terris ſigillatis* aut *Creta: Radix Altheæ* ac *Malvæ, Polypodii* & *Glycyrrhizæ, Cinamomum* & *Caſſia, Cardamomum majus* & *minus, Piper album, nigrum* & *longum: Cornu Cervi* & *Alcis, Lapides* & *Chelæ cancrorum, Mater perlarum* & *Margaritæ* &c. in *pulvere Pannonico, Marchionis Anglico*, aliisque Compoſitionibus paſſim. Quanquam enim in his atque ſimilibus aliqua deprehendatur differentia; exigua tamen eſt, nec adeo attendenda, niſi velimus in minimis videri nimis curioſi. Quid juvat *Saccharum albiſſimum* cum *Cando* atque *Penidio* ſociare ad *Trochiſcorum Bechicorum alborum* & *nigrorum* fabricam? Nihil frequentius eſt, quam ad Emulſionem recipi *quatuor ſemina frigida majora*, quaſi unicum ex iis non ſufficeret. Vidi hominem pauperrimum & ſimpliciſſimum ſimul, quotiescunque panem ederet quotidianum, primum ſeparaſſe cum cura cruſtam & deguſtaſſe, poſt micam, ultimo combinaſſe iterum utramque partem æquali magnitudine atque in bolos formaſſe modo una, modo vel alternis vicibus maſticandos. Hoc pacto, ajebat, ſe poſſe multiplicem parare cibum ex unico pane. Ego autem miſertus hominis, quæro quid potaret? Aquam, reſpondet, ubique obviam: quot pu-

tei, ſcaturigines, flumina in hac regione ſunt, tot mihi potus genera; ſed optimus eſt, quisquis in manus venit ſitienti. Hæc ille. Jam vero cogitandum cunctis Cordatioribus relinquo, annon ſtupidiores ſint ſimpliciſſimo, qui non raro in potionibus fontanam cum fluviatili h. e. inſipidam cum fatua miſcent aqua; nec enim aliud agunt, qui *Nucem Moſchatam* cum *Mace* in Tragea præſcribunt, & in decocto *Corticem Guajaci* cum *Ligno*, quam quod cruſtam panis cum mica rurſus connectant.

§. 4.

Pertinent ad vanas Compoſitiones 3. etiam illæ, quæ *fugitiva & minus durabilia* recipiunt: *Camphoram* e. g. *Sperniola Crollii, & Species de Tragacantha*, *Ambram* vel *Moſchum pulvis Analepticus Mindereri, Cacheticus. Quercetani ſpecies Roſatæ, Cordiales, Lætificantes, Liberantes, &c.* In genere Aromata & quicquid odorem de ſe copioſum ſpargit, in forma pulverum aſſervari non debent. Norunt id coquinæ aut matres familias, Cinamomum, Caryophyllos, Zingiber ac Piper, integra potius quam contuſa ſervantes, quod magnam partem ſuæ bonitatis amittere hac ratione illa experiantur. Annon ſimile quid accidit in Officinis, ubi plusquam ſexaginta ſpecies Aromaticæ præter modo nominatas habentur, quarum tamen uſus tam frequens haud exiſtit; ſi vero quoddam eorum aliquando præſcribatur, non poteſt non ignavum ac pene inutile interea fieri. Cur ergo tolerantur? Nec enim adeo ingenioſæ ſunt Compoſitiones, quibus pares non ex tempore diſcipulus medicamentarii conficiat. Careamus his igitur, & ubi opus, ſumamus Aromata & quæcunque odorata potius recentia.

§. 5.

Magis ineptæ ſunt 4. Compoſitiones, quæ conſtant *contrariis ac pugnantibus* inter ſe, ita ut unum ex ingredientibus deſtruat alterum, ejusque Operationes impediat; quando videlicet ſuaveolentia coëunt cum fœtidis, dulcia cum amaris, refri-

refrigerantia cum calefacientibus, humectantia cum ſiccantibus, incraſſantia cum reſolventibus, adſtringentia cum purgantibus, atque ſic porro. Num quid ineptius inveniri poteſt, quam *Caſtoreum*, *Sagapenum*, *Aſam fœtidam* jungi *Cinamomo*, *Ambræ* aliisque ſvaveolentibus? nihilominus id fieri aſſolet in Laudano opiato & hyſterico, in Pilulis fœtidis, arthriticis, &c. Ecquid valet *Polypodium* cum *Colocynthide* copulatum in Pilulis aggregativis? *Glycyrrhizæ ſuccus Abſinthiique* in Pilulis, de Rhabarbaro? Forſan non deerunt, quibus dulcamara placent, alioqui fruſtra pararetur *Syrupus vel Conſerva, vulgaris & Pontici Abſinthii, Centaurii minoris, Chamædryos &c.* Quis *Camphoræ* cum Albumine ovorum, Ceruſſa & Oleo roſato temperatæ *in Unguento ad ambuſta vel Albo Camphorato ſit* uſus, ægri teſtantur eum experti. Annon *Mucilagines Pſyllii, Lini, Altheæ, Malvæ* ac *Cydoniorum* deponunt ſuam emolliendi facultatem vel humectandi, quandocunque *Lithargyrium, Ceruſſa* & acriora gummata vel reſinæ iis adduntur, prout *in Emplaſtro Diachylo, Unguento ad hæmorrhoides &c.* Nec temperare Catarrhi acrimoniam vel incraſſare ſerum tenuius poterunt *flores Sulphuris* ac *Magiſterium Benzoë in pulvere Pectorali D. Mich. ubi Radix Ari* copioſior adjicitur. Fortaſſe melius etiam foret ad roborandum ſtomachum ſervare *Cydoniorum fructus*, quam inutiliter terere ac perdere in præparatione *Gelatinæ laxativæ.*

§. 6.

Huc referimus merito quoque Compoſitiones illas, quæ *ſ. nociva in* ſe continent. Vulgo notiſſimum eſt, quam ægre ferant *ſaccharum* mulieres ad paſſiones hyſtericas pronæ; aſt *in pulvere hyſterico Auguſt. & contra abortum* idem ſuperaddi religio eſt. In vulneratis dum inflammatio adeſt, nocet manifeſte vinum, Spiritus vini, volatilia & acria quæcunque: non verentur tamen Practici ad imitationem D. Michaelis propinare quandam *eſſentiam Vulnerariam*, ex acribus adſtringentibus & reſolventibus paratam cum ſpiritu vini,

cui

cui etiam pro lubito *eſſentiam Mumiæ aut Tincturam Myrrhæ* infundunt: quo vero cum ſucceſſu detur, ipſi viderint. Quis Phthiſico permittat Piperis eſum? aſt *Confectionem Archigenis*, longo nigroque ſat acuatam, commendant communiter omnes. Verum quæ nominavi, nociva ſaltem ſunt particulariter huic vel illi ſubjecto, aut in certo morbi genere. Sunt alia univerſaliter nociva ideoque prorſus rejicienda, uti *Lazuli* & *Armenius lapis*, de quo Cap. III. §. 6. videri poteſt: item *ſemen Hyoſcyami* ſimiliaque narcotica. Ingreditur autem hoc ipſum *Pilulas de Cynogloſſa, Confectionem auream Alexandrinam, Athanaſiam magnam, Trypheram magnam, Philonium Perſicum & Romanum*; dumque in his minor quantitas occultatur Hyoſcyami, haud licet ejus virulentiam ſatis addiſcere, quam tamen, ſi ſeorſim exhibitum fuerit, manifeſte cernimus, quatenus homines mire ſtupidos reddit, quanquam in doſi non excedatur. De *Nuce Vomica* ſane dubito, an unquam ſolitarie quis eam tentarit prius, quam in *Electuarium de Ovo vel Camphoratum Keglcri reciperetur*. Ponamus autem illam vel alexipharmacam vel deleteriam eſſe, quid ſperandum vel metuendum ab ea, cujus ne unicum quidem granum ad integræ drachmæ doſin redit. Sed optimum erit vel omittere in caſu dubio quod ſuſpectum eſt, vel potius totum rejicere compoſitum, ne mutilando formulam injurii ſimus in Authorem.

§. 7.

Profecto malim 6. *antiquas Compoſitiones* omnes ſupprimere, utpote *ſine ordine, ſine proportione, ſine artificio*, aut verius *ſine omni judicio utplurimum conſcriptas*. Quo plura in iis numerantur ingredientia, hoc plura notari poſſunt errata, ut jurare auſim, in quamplurimis non tam fuiſſe illa de induſtria ſic collecta, quam fortaſſe caſu aut per errorem collapſa, corraſa, confuſa, coacervata. Nec enim ratio apparet ulla, propter quam pene innumera in eandem confluant pyxidem, quæ nec inter ſe quadrant, nec morbo rectè oppo-

opponi poſſunt; Pro polychreſtis tamen, ſi non univerſalibus ac Panaceis, venditanrur quandoque Cephalica, Cordialia, Becchica, Stomachica, Epatica, Splenetica, Diuretica, Sudorifera, Purgantia, Opiata & neſcio quæ non abſurdiſſima, & ſe invicem deſtruentia in unum congeruntur cumulum. Adeo inconditæ ſunt pleræque formulæ, ut frequentius autor earum videatur ſtudioſe ineptire; inſtar omnium ſit, *Mithridatium* & vix differens, niſi auctior foret *Theriaca*. Ecce tibi *Cephalica* in Theriaca, Nardum Indi & Celtic. Dictamnum Cret. Stœchadem Arab. Polium Cret. Amomum, Cardamomum & Ammi: *Cordialia* ſunt Roſæ, Cinamomum, Caſſia lignea: *Becchica* ſunt Trochiſci de Scilla, Iris Illyrica, ſuccus Glycyrrhizæ, Thus, Styrax Calaminta, Gummi Arab. *Stomachica* ſunt Magma Hedychroi, Piper longum, nigrum & album, Zingiber, Opobalſamum: *Carminativa*, Coſtus, Meum, Acorus, fol. Malabathri, Aniſum, Schœnanthium, Fœniculum; *Uterina*, Nepeta, Caſtorium, Galbanum; *Aperientia*, Myrrha, Marrubium, Chamæpitys, Chamædrys Cretica, Seſeli, Thslaſpi, Hypericum, Ariſtolochia, Centaurium minus; *Diuretica*, ſunt ſemen Petroſelini Mac. Terebinthina, ſemen Dauci Cret. *Sudorifera*, Trochiſci de Vipera, ſemen Buniadis, comæ Scordii Cret. Terra Lemnia, Phu Ponticum, Gentiana; *Adſtringentia*, Rad. Quinquefolii, ſuccus Hypociſtidis, & Acaciæ; *Purgantia*, Agaricus, Rhabarbarum, Sagapenum, Opopanax; *Anodyna* ſunt Opium, Crocus. Reliqua *nullius* ſunt *pretii*, Chalcitis, Carpobalſamum, Bitumen judaicum. Videlicet in Univerſum 64. ſunt ingredientia, etiamſi non attendamus, quæ ad Compoſitionem Trochiſcorum Scilliticorum atque de Vipera, itemque ad Magma Hedychroi recipiuntur. Atqui nec hic ſuffecit numerus, ſed à Medicis Romanis & Bononienſibus auctus fuit, usque dum ad 90. aſcenderet; nempe addenda erant adhuc varia, Trochiſci de Camphora, Scordium noſtrum, Folia Card. Ben. Rhaponticum, Radix Tormentillæ, Zedoariæ, Myrobalani Emblicæ ac Chebulæ, Siler montan. Abrotanum, ſuccus lentiſci, &c. H §. 8.

Digitized by Google

§. 8.

Quem in finem, quæſo? ſcilicet ut auctior prodiret Theriaca. Sed ponamus hæc omnia materialiter inter ſe cohærere optimè; formaliter tamen ſpectata plusquam puerilem oſtendunt ſimplicitatem. Annon ſana ratio dictitat, ſimilia eſſe conjungenda, contraria ſeparanda: item in exhibendis mitioribus Medicamentis nos liberaliores eſſe debere, in generoſis parciores, atque ſic porro. Cur igitur non conjunguntur Anodyna, Purgantia, Aperientia & Adſtringentia. Si vero id ipſum nimis laborioſum foret, cur non Radices, Herbæ, Semina, Succi &c. in certas rediguntur claſſes, aut ad minimum ordine Alphabetico recenſentur ingredientia, ut ſaltem qualicunque methodo digeſta videri queant. Quid dicam de Proportione? Conceditur largiſſima doſis, quibus competeret parcior, & è contrario parciſſima, quæ largiore propinanda erant. Præſcribuntur æquali pondere. quæ plane diverſæ naturæ ac efficaciæ ſunt; ſed inæquali, quorum virtus non diſpar eſt. Exempli loco ſit Opium, cujus tres recipiuntur unciæ, Croci drachmæ ſex, Gummi Arabicum & Cardamomum in æquali dantur pondere: piperis longi ſumuntur Unciæ tres, nigri & albi drachmæ ſex. Si rationem hujus rei poſtulas, nullæ reddi poteſt alia, quam ſic voluiſſe Autores: forſan etiam habuiſſe alios, quos imitati fuerint; Nam & recentiores putant, hodie adhuc id ſibi licere, quod olim haud prohibitum fuit. *Pilula de Cynogloſſa*, prout à modernis correctæ cum Caſtorio leguntur in Pharmacopæa Auguſtana recipiunt *Opii, rad. Cynogloſſi, ſeminis Hyoſcyami ana unciam ſemis, croci Drachmam unam ſemis*. Quis non probaret potius Croci unciam unam, Opii drachmam unam, ſpreto Hyoſcyamo? Anne Colocynthis æquali pondere cum Hermodactylis, Myrobalanis, foliis Sennæ, Agarico & Epithymo rectè miſcetur; id tamen jubet Meſue in *Pilulis de Hermodactylis, Nicolaus in Pilulis de Hiera, de Myrobalanis* & *octo rebus* &c. ergo inhærendum eſt ſtricte formulis medicamentorum etiam abſurdiſſimis.

§. 9.

§. 9.

Enim vero ſi hæ tolerantur vel probantur Compoſitiones, cur non, quotquot in officina proſtant, ſimplicia & Compoſita in unam cogimus maſſam? Nec dubium eſt, quin ex innumeris ita collectis unum vel alterum habeatur ſemper, quod cuique morbo directe oppoſitum ſit. Id, niſi fallor, in mente habuit *Matthiolus*, quando ad *Antidotum* ſuum non modo ſpecies ad Mithridatium & Theriacam requiſitas recipit, multisque additamentis auget, ſed præter alia Compoſita ipſam quoque Theriacam ac Mithridatium admiſcet, ſi quid forte in una Compoſitione omiſſum, ut cum altera tamen accedat. Legi autem merentur Zvvelferi Animadverſiones in eam. Plura non addo: jamjam enim & chartæ & temporis pœnitet, huic examini Compoſitorum cæterarumque ineptiarum impenſi. De Compoſitis enim, qualiacunque ſint, conſtanter ſtatuo, deleantur in totum. Indignus namque titulo Medici videtur, qui non quotiescunque velit, ex tempore meliora & ad ægrorum quorumcunque ſtatum magis accommodata præſcribere valeat. Ad nauſeam quippe vidimus, quam parum in hactenus notis Compoſitionibus inſit vel artificii, vel judicii. Argumentor proinde hunc in modum: Quæcunque Medicamenta nec adeo utilia neque neceſſaria ſunt, ſed multis modis inepta, illa ex Officinis dimitti poſſunt. Atqui Compoſita pleraque nec adeo utilia, neque neceſſaria ſunt, ſed multis modis inepta. Ergo ex Officinis dimitti poſſunt.

§. 10.

Verum videbitur Cenſura hæc mea Medicamentorum Officinalium non paucis rigoroſior: utinam excitet Viros cordatiores, utinam Principes, qui hoc etiam in paſſu ſalutem publicam curarent, ſtatumque Pharmacopoliorum ſumme depravatum tandem aliquando corrigerent, reformarent. Id mecum optant omnes boni, haud facile ſperant: Cauſam reddit Leonh. Fuchſius in Dedicatione Operis Nicolai Myrepſi h. e. Ungventarii Alexandrini; cujus verba hæc ſunt: *Etſi medicina, arti omnium pulcherrimæ, utiliſſima ac maximè neceſſaria, paucis admodum annis plurimum de priſtino ſuo nitore acceſſit, hæcq; multum veteris ſplendoris recuperavit: tamen omnibus conſtat, eam partem, quæ de medicamentis tum ſimplicibus tum compoſitis agit, nondum planè eſſe expolitam ſuisque mendis prorſus repurgatam: neque id ſane temere. Nam obſtat inprimis rei difficultas & magnitudo, cur ea celeritate qua cæteræ hujus artis partes, ſuum ſplendorem nanciſci nequeat. Ut enim ſimplicium quis exquiſite notitiam habeat, atque miſtorum ex iis naturam cognoſcat, huic neceſſe eſt, ut terra naſcentium omnium ſpecies, formas, diſcri-*

ſcrimina, qualitates, adeoque vim omnem diligenter expendat perſpectamque habeat: item prata, ſegetes, areas, campos, vineas, hortos, ſylvas, montes, collium flexus, valles, planities, opaca, lucos, ipſa etiam terræ mariſq; viſcera luſtret. Quibus ſane omnibus perluſtrandis quum unius hominis vita haud ſufficiat, quid mirum ſi hujus partis progreſſus ſint tardiores? præſertim quum hanc tarditatem non parum medicorum noſtræ ætatis ignavia juvet. Quotus enim quiſq; eſt Medicorum, qui ſimplicium cognitione incenſus, vel proximum lucum hortumve petere velit? tantum abeſt ut vaſtas ac longinquas ſolitudines luſtrare dignetur. Quin eo ſtupiditatis plurimi illorum perveniunt, ut hanc rem ad ſe non pertinere exiſtiment. Quocirca præclare rem geſſiſſe putant, ſi ad præſcriptum indoctiſſimorum pharmacopolarum, in quos hanc plane curam transferunt, nullo neque delectu neque judicio adhibito, quævis ipſis oblata medicamenta uſurpent: ut nemini mirum videri debeat, ſi ægroti ab iis medicamentis interdum non ſolum nil juventur, ſed plurimum etiam lædantur. Sunt enim & ipſi pharmacopolæ, æquè atq; Medici, ſimplicium medicamentorum rudes & ignari, ut qui etiam curam cognoſcendorum & inquirendorum ſimplicium in mercatores omnium avariſſimos, & ad fallendum pulchre inſtructos; ſtultas deniq; ac magna ex parte ſuperſtitioſas mulierculas, ex quarum fide toti pendent, rejiciant. Quare qvum univerſum fere medicæ materiæ negotium hodie ſit in mercatorum, muliercularum, & imperitorum ſeplaſiariorum manibus, non eſt cur de priſtino ejus nitore nobis aliquid polliceamur: præſertim qvum in hodiernum uſq; diem adulterina multa, quæ pro legitimis in uſum quotidianum irrepſerunt, paſſim in publicis medicorum officinis impune ferantur, ac ſpectantibus etiam medicis, nullo metu, medicamentorum miſturis & compoſitionibus inſerantur. Tantum enim abeſt ut impoſturam hanc prohibeant, ut potius pro ea tuenda ac aſſerenda, haud ſecus quam pro aris & focis digladientur. Ut certe mirum non ſit, ſi ſeplaſiarii quoque ipſi hæc errata, freti medicorum patrocinio, tanquam ſibi per manus tradita, forti animo & alacriter retineant ac defendant. Proinde non eſt cur priſtinum nitorem recuperaturam hanc partem medicinæ, quæ ſimplicium notitiam tradit, ſperemus, niſi primum doctiſſimorum hominum induſtria & aſſiduis laboribus, à ſuis erroribus, qui vitio temporum & medicorum negligentia in illam irrepſerunt, (perinde ut olim Augiæ ſtabulum) ab immenſa fimi copia fuerit repurgata.

Tantum.

(o)

Digitized by Google